

Sociální andragogika a vzdělávání dospělých jako prevence domácího násilí

Petr Směták

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr SMĚTÁK**
Osobní číslo: **H10348**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů
v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Sociální andragogika a vzdělávání dospělých jako
prevence domácího násilí**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti domácího násilí, prevence, sociální andragogiky a vzdělávání dospělých.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu v oblasti prevence domácího násilí.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Milan. Andragogika. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4725-802.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Policejní psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8475-3.

GIDDENS, Anthony. Sociologie. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-720-3124-4.

HAYESOVÁ, Nicky. Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-736-7283-9.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

MATĚJČEK, Zdeněk a Josef LANGMEIER. Výpravy za člověkem. Praha: Odeon, 1981. ISBN AS13131.

MUŽÍK, Jaroslav. Andragogická didaktika. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-859-6352-3.

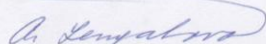
ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3676-902.

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 3. května 2013

Ve Zlíně dne 19. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

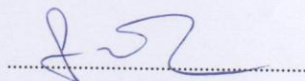
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k vyšší výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

V bakalářské práci se věnuji problematice domácího násilí a formám jeho prevence. V teoretické části vymezuji pojmy domácí násilí, jeho formy a specifika, dále pojmy prevence, andragogika, sociální andragogika a vzdělávání dospělých. Tato část je také zaměřena na vymezení současného stavu prevence domácího násilí v České republice. Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum formou dotazníku, který byl použit v reálném výzkumu. Závěrečná část obsahuje vyhodnocení výsledků výzkumu a přijetí odpovídajících závěrů a doporučení pro praxi.

Klíčová slova: domácí násilí, prevence, andragogika, sociální andragogika, vzdělávání dospělých

ABSTRACT

This bachelor project deals with the issues of domestic violence and its forms of prevention. The theoretical part defines such terms as domestic violence, its forms and specifications, terms of prevention, andragogy, social andragogy and adult education. This part is also focused on the determination of the current state of the prevention domestic violence in the Czech Republic. The practical part includes a qualitative research which was performed by questionnaires in a real research. The final part consists of the evaluation of the results and acceptance of the appropriate conclusions and recommendation for practice.

Keywords: domestic violence, prevention, andragogy, social andragogy, adult education

Poděkování

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce panu doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, CSc. za vstřícný přístup, cenné rady a užitečnou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Motto:

„K vítězství zla stačí, když dobří lidé budou sedět se založenýma rukama.“

Burke Edmund

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ POJMŮ A TEORETICKÝCH VÝCHODISEK.....	13
1.1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	14
1.1.1 Znaky domácího násilí	15
1.1.2 Formy domácího násilí	16
1.1.3 Identifikace domácího násilí	17
1.1.4 Cyklus domácího násilí	18
1.1.5 Příčiny domácího násilí	19
1.1.6 Násilné osoby	20
1.1.7 Osoby ohrožené domácím násilím	21
1.1.8 Děti jako osoby ohrožené domácím násilím	22
1.1.9 Mýty o domácím násilí.....	23
1.1.10 Právní rámec domácího násilí v České republice	24
1.2 PREVENCE, INTERVENCE A DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	25
1.2.1 Primární prevence	25
1.2.2 Sekundární prevence	26
1.2.3 Terciární prevence.....	27
1.2.4 Sociální prevence	27
1.2.5 Situační prevence	28
1.2.6 Viktimní prevence.....	28
1.2.7 Intervence	28
1.3 ANDRAGOGIKA, SOCIÁLNÍ ANDRAGOGIKA A VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	29
1.3.1 Andragogika	29
1.3.2 Sociální andragogika	30
1.3.3 Vzdělávání dospělých	32
2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A OPATŘENÍ PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ V ČR	33
2.1 VYBRANÁ PRÁVNÍ OPATŘENÍ	33
2.2 NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ NA LÉTA 2011-2014.....	34
2.2.1 Podpora osob ohrožených domácím násilím	35
2.2.2 Děti ohrožené domácím násilím	36
2.2.3 Práce s násilnými osobami	36
2.2.4 Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce	36
2.2.5 Společnost a domácí násilí	36
2.2.6 Analýzy a studie	37
2.2.7 Legislativa	37
2.2.8 Dílčí závěr analýzy současného stavu opatření a prevence domácího násilí	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
3 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	39

3.1	CÍL VÝZKUMU	39
3.2	VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	39
3.3	UPŘESNĚNÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	40
3.4	VOLBA A ZDŮVODNĚNÍ POUŽITÝCH TECHNIK A METOD	40
3.5	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	40
3.5.1	Popis získaných dat	41
3.5.2	Výsledky výzkumu - analýza dílčích cílů	50
3.5.3	Výzkumný problém.....	53
	ZÁVĚR.....	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
	INTERNETOVÉ ZDROJE	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	60
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Domácí násilí. Dvě slova, při kterých si každý vybaví něco jiného, někdo myslí na člověka, kterého miloval, a odměnou mu bylo týrání, další si vzpomene na své dětství, jiný na nepříjemnou zkušenost z práce a někteří si uvědomí, že právě tato slova vystihují to, co zrovna prožívají. Již jen samotné spojení slov domácí násilí navozuje dojem něčeho nepatřičného domov je přece místo, které si sami vytváříme právě proto, aby nás chránilo od všeho zlého, místo, kde odpočíváme, milujeme se, vychováváme, sdílíme dobré i zlé a pomáháme si. Místo, které nás ochrání při všem, co nás může v životě potkat. Když myslíme na domov, představujeme si místo, kde žijeme společně s lidmi, kteří nás mají rádi, chápou nás, dodávají nám sílu a jistotu, záleží jim na nás a nám na nich. Místo, kde nás mají rádi takové, jací jsme, v dobrém i zlém. Tak si představujeme náš domov, naše soužití, ale ne vždy jsou vztahy v rodinách jen plné lásky, pochopení a uspokojení „Domov bývá často idealizován jako oáza jistoty a štěstí, ale přitom se stal nejnebezpečnějším místem v moderní společnosti.“ (Giddens, 1999, s. 174)

Většina z nás vyrůstá a žije v rodině. „Co je tedy rodina? Stručně řečeno, je to společenství, kde všichni dávají i přijímají, kde formují svou osobnost a mají možnost zrát k moudrosti – a kde podstatnou složkou všeho je vzájemně sdílená a působená radost. A právě v tom je něco pro rodinu hluboce specifického: Je tu dána jedinečná příležitost, aby toto společenství bylo společenstvím radosti.“ (Matějček, Langmeier, 1981, s. 220)

Takto si můžeme představovat ideální stav, musíme však připustit, že „Rodina může být také zdrojem obrovského napětí, přivádět lidi k zoufalství nebo je naplňovat značnou úzkostí a pocitem viny.“ (Giddens, 1999, s. 174)

Násilí v rodinném kruhu bylo dlouho považováno za problém, který si rodina vyřeší sama. Převládala názor, že v „dobrých“ rodinách se nic takového neděje. Dnes už víme, že násilí v rodině se vyskytuje ve všech vrstvách společnosti, bez ohledu na věk, vzdělání či socioekonomickou situaci.

„K násilí v rodinném kruhu dochází statisticky mnohem častěji než na ulici. Existuje tedy větší pravděpodobnost, že budeme zabiti, zraněni, fyzicky či jinak napadeni v prostředí našeho domova někým, koho důvěrně známe, než kdekoliv jinde. Násilí páchané v rodině je tak nejrozšířenější formou násilí vůbec a zároveň formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 7)

Domácí násilí se vyskytuje v různých formách, nejčastěji se jedná o fyzické napadání, ale může mít podobu různých výhrůžek, vulgárního chování, psychického týrání a ještě mnoho dalších podob. Setkat se s domácím násilím může každý z nás. Může nás překvapit, že probíhá mezi našimi přáteli, dětmi nebo lidmi, u kterých to vůbec nečekáme, je proto dobré být připraven, znát jeho podoby, formu pomoci a hlavně nebýt lhostejní.

Zcela zabránit vzniku domácího násilí se nám, vzhledem k lidské povaze asi nikdy nepodaří, ale je jen na každém z nás, zda ho budeme přehlížet nebo se pokusíme mu zabránit a poskytnout pomoc všem jeho obětem. Jak, to už je úkol pro všechny a zvláště pro ty, kteří se zabývají výchovou a vzděláváním, rodiče, pedagogy a andragogy.

„Je proto důležité, aby si všichni uvědomovali, že domácí násilí lze překonat, zvládnout, dostat se z toho. Tato cesta není jednoduchá, je plná nástrah, překážek, zvrátů a rozhodnutí. Ale existuje.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 170)

Ve své bakalářské práci chci poukázat na problém domácího násilí a jeho prevenci, popsat možnosti vzdělávání dospělých jako jeden ze způsobů jeho řešení a prevence. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je vyhrazena teoretickým pojmům a popisu, o co se v případě domácího násilí jedná, a jaké jsou současné formy prevence domácího násilí. V praktické části se věnuji vyhodnocení dotazníku, kterým jsem oslovil dvě skupiny respondentů. V první skupině byli lidé, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím, lékaři, zdravotní sestry, policisté a učitelé. Druhou skupinu tvořili studenti vysokých škol a lidé, kteří se profesně nesetkávají s domácím násilím. Cílem praktické části bylo zjistit míru znalostí o domácím násilí a jeho prevenci, a také jakým způsobem osobní kontakt s domácím násilím ovlivňuje jeho vnímání, postoje, názory na příčiny a opatření proti domácímu násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ A TEORETICKÝCH VÝCHODISEK

O použité literatuře:

K vymezení pojmů a teoretických východisek jsem si vybral publikaci Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence od autorů Drahomíra Ševčíka, Naděždy Špatenkové a kolektiv z důvodu, že tato publikace patří mezi nejaktuálnější a obsahově nejvýstižnější odbornou publikaci českých autorů zabývající se problematikou domácího násilí a souvisejících jevů. Tato kniha velmi srozumitelně popisuje jednotlivé etapy domácího násilí, možné příčiny a formy. Podrobně jsou zde popsány násilné osoby a osoby ohrožené domácím násilím. V závěru knihy je nastíněn současný stav pomoci obětem domácího násilí, jeho formy prevence a intervence, způsob komunikace s osobami ohroženými domácím násilím. Kniha vychází z výzkumu prováděných v České republice. Dále jsem pro teoretickou část použil knihy Základy Andragogiky od autora Zdeňka Palána, Andragogika od Milana Beneše a Andragogická didaktika od Jaroslava Mužika, kteří u nás patří k předním odborníkům zabývajícím se andragogikou. Při analýze současných forem prevence domácího násilí bylo čerpáno z Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014. V praktické části jsem vycházel z odborné literatury, Jak se vyrábí sociologická znalost od Miroslava Dismana a Výzkumné metody v pedagogice od autora Petera Gavory.

O použité zahraniční literatuře:

Ze zahraniční literatury jsem čerpal z knihy Týraná - Příběh ženy, která čelila domácímu násilí od autorky Schwartz, Dianne, z anglického originálu přeložila Linda Bartošková, kniha velmi dobře popisuje příběh domácího násilí, jakým způsobem se vyvíjí vztah od lásky až ke strachu o život, nastiňuje taktiku násilníka a pocity jeho oběti. Z odborných publikací jsem použil Sociologii a autora Anthony Giddens, Základy sociální psychologie od Nicky Hayesové, kterou přeložila Irena Štěpaníková a publikaci Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca: teoretické, profesijné a vzťahové reflexie od autora Ctibora Határa.

Další zdroje, ze kterých jsem čerpal, jsou uvedeny v seznamu použité literatury, výše uvedená literatura byla pro mou bakalářskou práci zásadní.

1.1 Domácí násilí

Co si vlastně představit pod pojmem domácí násilí? Dlouhou dobu bylo toto téma v České republice považováno za tabu a teprve nedávno jsme si veřejně dokázali připustit, že násilí v rodině existuje. U veřejnosti převládal názor, že domácí násilí se vyskytuje jen v sociálně slabších rodinách a v dobrých se nic takového neděje. Dnes již víme, že tímto jevem mohou být postiženy všechny typy rodin bez ohledu na sociální, ekonomické, rasové či jiné rozdělení rodin. Pro všechny oběti domácího násilí je těžké o této zkušenosti mluvit, stydí se a nechtějí přiznat, a v mnoha případech ani sami sobě, co doma zažívají, že se to stalo zrovna jim. Domácí násilí patří mezi nejrozšířenější formu agresivního chování mezi lidmi. Je specifické tím, že je očím veřejnosti skryté, jedná se tedy o násilí s vysokou mírou latence. Další zvláštností je to, za jakých okolností a vůči komu se odehrává. Tyto a další zvláštnosti domácího násilí mohou být možnou příčinou, že velmi často dochází k jeho mylnému pojetí. Pokud však chceme obětem domácího násilí poskytnout skutečnou a účinnou pomoc, musíme ho správně označit a vystihnout.

„Správné označení a vystižení podstaty domácího násilí je opravdu důležité, stejně jako zvolený lingvistický styl, který se při tomto popisu používá. Nevhodný styl může rozptylovat, minimalizovat, nebo dokonce zastírat odpovědnost za domácí násilí na ženách, dětech nebo jiných osobách. Je-li totiž na násilí mezi členy domácnosti pohlíženo jako na problém rodiny nebo jako na problém sociální, přenáší se určitý díl viny za násilné chování na společnost, nepříznivé sociální okolnosti, kulturní a společenské normy apod. Násilí je pak pojímáno jako problém sám o sobě a tento problém je intelektualizován a konceptualizován mnoha způsoby, místo toho, aby byla zdůrazněna zodpovědnost a možnost volby a rozhodnutí na straně osob násilných. Pokud je domácí násilí popisováno suchým odborným jazykem nebo naopak nejasným způsobem, můžeme si jen stěží představit, jak krutou realitu osoby ohrožené násilím zažívají. Kromě toho vyličení domácího násilí jako funkce rodinného systému komplikuje osobám ohroženým domácím násilím jejich vlastní iniciativu při řešení situace a vyhledávání formální či neformální pomoci, protože vytváří o domácím násilí v laické i odborné veřejnosti mylné představy (v každé rodině je něco, je to jejich věc, vždyť je to přece normální, co se doma upeče, má se tam i sníst, nikdo nejsme dokonalý).“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 26)

Jednotná a přesně vymezená definice domácího násilí, která by popsala všechny jeho okolnosti je nereálná, každý případ je svým způsobem individuální, proto i v odborné literatuře můžeme najít rozdílné definice domácího násilí. V současné době se k vymezení domácího násilí prosazuje širší vymezení, které reprezentuje většinový pohled.

„Domácí násilí představuje násilí, jež se děje mezi osobami sdílejícími společnou domácnost, a to bez ohledu na to, zda jsou či nejsou spojeni příbuzenskými vztahy. Právě tato charakteristika odlišuje domácí násilí od rodinného a lépe vystihuje všechny ostatní, vůči rodině alternativní formy současného soužití. Je to tedy násilí, které se vyskytuje doma, v domově zainteresovaných osob, čímž se zásadně liší od násilí páchaného na ulici, ve škole apod.“(Ševčík, Špatenková, 2011, s. 25)

1.1.1 Znaky domácího násilí

V reálných případech dochází velmi často k špatné identifikaci domácího násilí. Je vždy nutné rozlišit běžnou hádku nebo jiný rodinný problém a domácí násilí. Může se jednat jen o nepatrný rozdíl, je proto důležité pro všechny zúčastněné mít nestranný náhled a vyjasnit si všechny okolnosti. Pokud se má jednat o domácí násilí, musí být naplněny čtyři definiční znaky, pokud zjistíme nepřítomnost některého ze znaků, znamená to jiný rodinný problém, než je domácí násilí. Definiční znaky domácího násilí jsou:

Neveřejnost - k násilí dochází v soukromí společného obydlí, byt, rodinný dům, ale i např. v hotelu, na chalupě, apod. a probíhá mimo společenskou kontrolu.

Eskalace (růst, stupňování) - domácí násilí většinou začíná od slovních urážek, stupňuje se psychická agrese, například snižováním lidské důstojnosti a později dochází k fyzickým útokům, které ohrožují zdraví a život. Výzkumy provedené v České republice poukazují na relativně rychlý start fyzického násilí, zlomovým je uváděn druhý fyzický útok. V současné době není již eskalace jednoznačně přijímaná za definiční znak, bývá uváděná jen jako rizikový faktor. Jednalo by se tedy o domácí násilí i bez tohoto znaku.

Jasně a neměnitelné role agresora a oběti - postavení oběti a agresora se nemění, v průběhu incidentů se role nemění. Nejsou to tedy hádky a rvačky, kdy se role násilné a ohrožené osoby střídají, např. tzv. italská domácnost. Tento znak je považován za klíčový.

Opakování a dlouhodobost - opakované útoky, trvající určitou dobu, z jednoho nelze určit, že se jedná o domácí násilí, může to být jeho začátek. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 37-38)

1.1.2 Formy domácího násilí

Nelze zde popsat všechny podoby, způsoby a taktiky domácího násilí, které násilné osoby používají, ale všechny tyto formy mají jasný společný cíl, kterým je ovládat a kontrolovat oběť, mít ji ve své moci. K jejich popisu můžeme použít několik existujících základních forem domácího násilí.

Psychické násilí - citové nebo emocionální, tato forma násilí je nejvíce rozšířená, obtížně se prokazuje a doprovází fyzické a sexuální násilí. Psychické násilí má přímý vliv na osobnost oběti a psychický vývoj. Může mít dvě podoby neverbální, při kterém dochází například k záměrnému ničení oblíbených věcí, nebo verbální, jenž zahrnuje urážení, ponižování, vyhrožování, citové vydírání apod.

Fyzické násilí - nejzjevnější a nejhrubší forma domácího násilí, jedná se o použití fyzické síly násilné osoby s cílem ublížit. Vede k zastrašování, ohrožení nebo poškození a má vliv na zdraví oběti. Je to například kopání, fackování, škracení, svazování, ohrožování zbraní, pálení a mnoho dalších způsobů.

Sexuální násilí - nejčastěji k němu dochází mezi partnery, jedná se o nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoliv druhu, nemusí to být jen o uspokojení sexuálních potřeb, slouží k ponižení, pokoření, má zvlášť zdrcující vliv na ženy, doprovází ho další násilí. Vynucený sex mezi manžely je agrese, nejde o plnění tzv. „manželských povinností“.

Ekonomické násilí - neposkytování prostředků na společnou domácnost, omezený přístup k financím, o peníze se musí prosit, oběť nesmí rozhodovat o vlastních penězích, zneužívání věcí, například zabavení automobilu, neoprávněné nakládání s majetkem, cílem je ekonomicky závislá oběť.

Sociální násilí - využívá děti nebo jiné blízké osoby jako prostředek k nátlaku a ovládnutí, jedná se například o zákaz kontaktů s rodinou, izolování, kontrolu a sledování, omezování aktivit mimo domov, odebrání telefonu, zákaz vycházení cílem je, aby ohrožená osoba ztratila kontakt s vnějším světem, omezuje možnost vnější pomoci.

Výše uvedené formy domácího násilí popisují základní představu o podobách domácího násilí. Každý případ je individuální, zpravidla dochází k více formám násilí současně a tyto mohou a nemusí být provázané, může se měnit i intenzita. Existují ještě další specifické formy domácího násilí např. spirituální. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 47-52)

1.1.3 Identifikace domácího násilí

Proč lidé, kteří se dobrovolně rozhodli žít společně a mají tedy spolu nějaký vztah, řeší své problémy násilím, je těžké pochopit. Člověk, který něco podobného nezažil, jen obtížně chápe, že někdo žije dál ve společné domácnosti se svým trýznitelem, neřeší svou situaci, omlouvá ho a trpí dál. Abychom aspoň částečně mohli pochopit chování lidí, kteří se doma trápí a trpí, musíme porozumět jejich situaci, chápat jak těžké je si jen připustit, že člověk, kterého mají rádi, milují ho, mají o něj starost je jiný, než jakého poznali, musí si připustit svůj omyl, připustit si, že miluje někoho zlého a špatného a to je citově velmi bolestivé.

„Připustit si, že by se domácí násilí mohlo týkat právě jich, je pro řadu lidí obtížné (Dědeček je takový až teď, co je starý, s tím se nedá nic dělat, to musíme tak brát, či dokonce nepřijatelné (Děti se přece nesmí zlobit na své rodiče, i když je bijí, oni to s nimi myslí dobře). I kdyby tomu tak bylo, mnozí skutečnost domácího násilí popírají. Obzvláště citlivá je záležitost násilí v partnerském vztahu, protože ten byl na rozdíl od jiných typů vztahů do značné míry dobrovolnou volbou (Chtěla si ho vzít. Slíbili jsme si před Bohem, že spolu budeme v dobrém i ve zlém). Přestože lze z partnerského vztahu legálně a legitimně odejít rozvodem či rozchodem, není to jednoduché pro nikoho, natož pro oběti domácího násilí. Ukončit jiné násilné vztahy (dané např. pokrevním příbuzenstvím) je pak ještě komplikovanější.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 52)

„Je nutné si uvědomit, že i přes zjevné známky přítomnosti domácího násilí mohou oba aktéři domácího násilí situaci z různých důvodů popírat. V tomto případě je důležitá trpělivost a vstřícnost, zejména vůči ohrožené osobě, která pravděpodobně potřebuje čas a odvalu, aby byla ochotná si připustit závažnost celé situace a rozhodla se nějakým způsobem ji řešit. Zároveň je na místě edukace a informovanost obou partnerů o důsledcích (např. možnost vykázaní) a dalších případných řešení pro osobu ohroženou (využití služeb specializovaného pracoviště intervenčního centra aj..).“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 59)

Jen popsat city, které ke druhým cítíme, nám může činit potíže, jakým problémem asi je tyto city potlačit a naučit se je nevnímat. Proto je domácí násilí velmi těžké standardizovat, definovat a identifikovat, každý případ vyžaduje individuální přístup a nic na tom nemění zjištění, že všechny případy domácího násilí mají mnoho společných znaků. Pamatujme, že každý případ domácího násilí je jiný, specifický a vyžaduje vlastní pochopení a přístup.

1.1.4 Cyklus domácího násilí

V každém vztahu dochází ke konfliktům, a právě způsob řešení nám ukazuje jeho pevnost další budoucnost. Průběh a vývoj domácího násilí má svůj cyklus, který je v současné odborné literatuře popisován v podobě uzavřeného kruhu. Identifikujeme čtyři fáze domácího násilí, každá fáze má určitý časový interval s rozdílnou délkou. Dále se fáze domácího násilí vyznačují charakteristickým chováním násilné osoby. Každá fáze se vyskytuje s různým trváním, které se při opakování zkracuje.

1. Fáze napětí - projevuje se špatnou komunikací mezi partnery, objevují se lehčí formy týrání, kritizování, křik, nadávky. Násilí je občasné a oběť toto chování omlouvá, čímž se brání připustit negativní změnu ve vztahu, cítí strach a pokouší se násilníkovi vyhovět.

2. Fáze násilí - dochází k napadání, které už nemá jen podobu emocionální, ale propuká fyzické, sexuální nebo psychické násilí. Násilník se snaží získat moc a kontrolu nad obětí, chce ji ovládnout. Oběť zažívá pocity bezmoci, zoufalství a strachu, může být zraněna, na místě někdy zasahuje policie. Časem dochází ke zhoršení, agresor se naučí používat násilí.

3. Fáze usmíření - násilník se omlouvá, dává najevo svou lásku, slibuje, že už to nikdy neudělá. V případě neúspěchu vyhrožuje sebevraždou, sebepoškozováním, vinu svaluje na druhé. Po usmíření může dojít k dočasnému sblížení, které může být překážkou při řešení problémů, které se opakují. Časem dochází ke zvyšování násilí, zvyšuje se četnost a zkracuje doba klidu. Agresor se už neomlouvá a ztrácí kontrolu nad svým chováním.

4. Fáze klidu - nastává relativní klid, násilná osoba plní některé ze svých slibů a oběť doufá, že násilí je zažehnáno. Problémy se opět postupně kumulují a přichází opět fáze napětí.

Cyklus může mít různé trvání, může se nespočetně opakovat a obvykle se opakuje do doby, než je nějakým způsobem přerušeno.

Koncept cyklu domácího násilí není a ani nemůže být univerzálně platný, i zde platí, že každý případ domácího násilí vyžaduje individuální přístup a pečlivé nastudování známých příčin.

Vzhledem k tomu, že většina případů domácího násilí je vzestupného charakteru, objevuje se v odborné literatuře názor, že domácí násilí by mělo být popisováno spíše jako spirála, než jako uzavřený kruh. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 52-55)

1.1.5 Příčiny domácího násilí

Příčinou domácího násilí mohou být různé stresové životní situace, jako například finanční problémy, ztráta zaměstnání, ztráta blízké osoby, zdravotní problémy nebo finanční závislost. Všechny tyto situace mohou dopomoci nebo vyvolat vznik domácího násilí, nejsou však jedinou příčinou. Vysvětlit příčiny domácího násilí se pokoušejí různé teorie. První pokusy byly založeny na jednofaktorových teoriích. „Biologicko-genetické teorie vysvětlují pouze obecné predispozice k agresivnímu chování. Psychologické teorie, v nichž převažuje názor, že příčiny násilí tkví v povahových zvláštностech násilné osoby. Sociologické teorie vysvětlují domácí násilí podobně jako feministické přístupy k této problematice, vnímají ho jako produkt typicky mužské společnosti a zdroje násilí spatřují v sociokulturních jevech souvisejících se vznikem a uplatňováním moci a kontroly ve společnosti. Feministické přístupy v domácím násilí zdůrazňují takové faktory, jako je nadřazenost mužů a nedostatek kontroly nad reprodukčním procesem. Tyto okolnosti posilují ženskou submitivitu, násilí je ženami trpně přijímáno jako sociální a biologické dědictví a vede u nich k takovému chování, jež umožňuje, aby násilí ze strany mužů přetrvávalo.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 33-35)

V současné době se upřednostňují multifaktorové přístupy, jež vytváří integrující model. Nejčastěji bývá uváděn model D. G. Duttona, který vymezuje čtyři strukturální roviny příčin a zdrojů domácího násilí. „Makrosystémová rovina vnímá příčiny domácího násilí ve společnosti z pohledu převládající hierarchie hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů, přičemž patriarchální smýšlení se opírá o hluboce zakořeněné přesvědčení, že společnost musí být hierarchicky uspořádána a vůdčí role v této hierarchii patří muži. Exosystémová rovina - ekosystém představuje širší komunitu lidí, v níž se jedinec pohybuje. Je to vlastně jeho bezprostřední životní (sociální) okolí zahrnující formální a neformální sociální struktury, s nimiž přichází do kontaktu. Tyto struktury určují a ovlivňují jeho chování. Exosystémové příčiny zahrnují konkrétní faktory, které přispívají k rozvoji domácího násilí, např. nezaměstnanost, nedostatek financí, nižší vzdělanostní úroveň, která dané osobě komplikuje přístup k síti sociálních institucí. Exosystém tak může generovat precipitory (spouštěče) i tlumiče (náravníky) domácího násilí. Mikrosystémová rovina - mikrosystémem je samotná rodina. Uvnitř této relativně samostatné sociální jednotky vznikají situace a okolnosti, jež potencují domácí násilí. K rizikům plynoucím ze samotné podstaty rodinného soužití patří privátnost, která

komplikuje uplatnění mechanismů sociální kontroly. Dále jasně dané, předeepsané role, kdy chování jednotlivých členů rodiny je regulováno obecnými rolovými předpisy, jež se zakládají na jiných principech, než jsou osobní kompetence a zájmy jednotlivých osob v rodině. Riziková je i skutečnost, že se partneři velmi dobře znají a dovedou vzájemně odhadovat své reakce a způsoby chování ve standardních i krizových situacích. Ontogenetická rovina - hledá příčiny v individuálních charakteristikách osoby násilné i ohrožené a zkoumá jejich vzájemné interakce. Ontogenetické teorie předpokládají specifický vývoj, kde se násilná osoba pravděpodobně naučila řešit stresující a rizikové situace agresivním způsobem. Přímý kontakt s násilím v dětství je rizikovým faktorem pro rozvoj násilného chování v dospělosti.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 36-37)

Rozlišit a identifikovat některé příčiny nám usnadňuje rozdělení mezi oblasti podmiňující vznik domácího násilí. Do těchto oblastí zařazujeme společnost, rodinnou výchovu, osobnostní charakteristiky násilné osoby a sociální situace vyvolávající stres. Domácí násilí vzniká na základě mnoha faktorů, jedná se o souhrn vlivů a jednoznačně určit konkrétní příčinu je velmi problematické i z toho důvodu, že příčin může být hned několik.

1.1.6 Násilné osoby

U násilných osob, ať už se jedná o muže či ženu, neexistuje žádný typický profil a názor, že násilnou osobou je primitivní, nevzdělaný člověk, alkoholik nebo lidé na pokraji společnosti, zdaleka neplatí. U pachatelů domácího násilí nezáleží na vzdělání, věku, sociálním prostředí nebo etnické příslušnosti. Jako velmi rizikový faktor se považuje okolnost kontaktu s domácím násilím již v dětství, v původní rodině. Pachatelem domácího násilí je převážně osoba, která má k oběti nějaký vztah, nejčastěji partnerský a na rozdíl od pachatelů jiných násilných činů bez obav z potrestání nebo odhalení zůstává na místě svého činu. Proto se dál domácí násilí opakuje a většinou dochází ke stupňování intenzity. Pokud už dojde k řešení, pachatel násilí popírá a využívá okolnost, že většinou nikdo další nebyl přítomen, celou věc se snaží zlehčovat, vysvětluje, že se jedná jen o hádku bez fyzického útoku. Snaží se své jednání ospravedlnit např. žárlivostí nebo krizovou životní situací. Příkladem je pachatel dvojí tváře, který se chová k oběti dvojitým způsobem, veřejně vystupuje jako sympatický a milující partner, který v soukromí své chování zcela otočí a stává se bezohledným a agresivním. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 61-76)

1.1.7 Osoby ohrožené domácím násilím

Obětí domácího násilí se může stát kdokoliv a stejně jako u násilných osob i zde platí, že u obětí domácího násilí nezáleží na vzdělání, věku, sociálním prostředí, etnické příslušnosti nebo fyzické zdatnosti. Každý člověk má určité osobní dispozice, které jsou ovlivněny původním rodinným prostředím, naši osobnost během života ovlivňuje mnoho různých okolností a všechny tyto naše vlastní životní zkušenosti ovlivňují možnost vzniku domácího násilí v našem vztahu. Každý z nás si hledá partnera, který mu bude oporou, s kterým chce sdílet své radosti i problémy a nikdo z nás nečeká od svých blízkých zneužívání, násilí a ponižování. Nikdo nechce věřit, že se to může stát právě jemu. Je těžké si přiznat, že vztah s partnerem, kterého jsme si sami vybrali a který se z počátku zdál být tím pravým pro život, je omyl. Pro člověka, kterého milujeme, jsme schopni mnoha ústupků a kompromisů, skrze zamilovanost nevidíme varovné signály a ve chvíli, kdy zažijeme první násilný útok, je to pro nás šok. Nechápeme, co se stalo, hledáme důvod a snažíme se vše uvést do pořádku a namlouváme a přejeme si, že něco podobného se již nebude opakovat. V každém vztahu s násilím, kde jeden ovládá druhého a má nad ním moc, kde druhý se podřizuje, ovládne násilník postupně celý život oběti. Oběť si vytváří nový názor, že důvodem nespokojenosti je její špatné chování, snaží se agresorovy vyhovět a svým chováním změnit jeho reakce. Začíná věřit, že násilník má pravdu, obhájí jeho chování a myslí, že si takové zacházení zaslouží a násilník má na takové chování právo. Postupně ztrácí schopnost rozhodovat o sobě samém, o svém životě.

Jedná se o postupný nenápadný proces, který provází často nepochopitelné reakce jako například maskování zranění nebo omlouvání násilného chování. Tyto reakce jsou jen obranným mechanismem, kterým oběť zakrývá své trápení, ke kterému se stydí přiznat. Oběti nemají odvahu ani ochotu vyhledat pomoc, bojí se reakce okolí, stahují se do izolace, jsou závislé na svém násilném partnerovi a nemají kam odejít do bezpečí. Její situace se dále zhoršuje a ohrožená osoba si pomalu uvědomuje, že takový život žít nechce. Zvyšuje se riziko sebevraždy, která je v tomto případě vyjádřením volání o pomoc, dochází k názoru, že život nemá smysl a je lepší být mrtvá než týraná. Zároveň v tomto období roste její ochota hledat pomoc. Oběť si uvědomuje své pocity, ale její šance vyřešit problém vlastními silami je velmi malá. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 81-126)

1.1.8 Děti jako osoby ohrožené domácím násilím

Ve velkém množství případů domácího násilí jsou přítomny děti. Může se jednat o děti zletilé nebo nezletilé, které s rodiči, nebo s ostatními členy rodiny sdílejí společnou domácnost. Děti mohou být přímé nebo nepřímé oběti domácího násilí, za oběti je tedy považujeme i v případě pokud jsou „jen“ svědky domácího násilí mezi rodiči nebo ostatními členy domácnosti. Děti vnímají domácí násilí velmi intenzivně, dochází u nich k narušení jejich vzájemných vztahů s rodiči, popřípadě s dalšími členy domácnosti. Dítě může dokonce násilnou osobu upřednostňovat z důvodu srozumitelnějších pravidel a jasnějších sdělení, na rozdíl od ohrožené osoby, která svým chováním může dítěti připadat nerozhodná a bez schopnosti zajistit sobě nebo dítěti ochranu.

Dítě může mít silný pocit ohrožení z násilné osoby a současně potřebu ochrany ohrožené osoby. Proti násilí rodičů jsou však děti bezbranné, cítí odpovědnost za to, co se u nich doma děje, mohou se pokoušet ochraňovat ohrožené osoby a samy při tom mohou být napadeny. Děti přítomné domácímu násilí žijí ve stálém stresu, mají strach o ohrožené osoby a zažívají bezmocnost. Toto napětí u nich vyvolává poruchy chování, mají problémy ve škole, poruchy spánku, chovají se agresivně a trpí pocitem strachu. Mohou se u nich objevit sebevražedné úvahy.

Negativní vliv domácího násilí se projevuje zejména v přenesených vzorcích chování, děti dlouhodobě přítomné domácímu násilí považují násilí za přijatelný způsob jednání a jako dospělí se mohou sami stát násilníky. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 120-126)

Odborná literatura uvádí, že děti jako svědci, tedy oběti domácího násilí mají stejné symptomy jak děti se syndromem týraného a zneužívaného dítěte, syndromem CAN.

Child Abuse and Neglect - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

„Za týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte považujeme jakékoli nenáhodné, preventabilní, vědomé jednání rodiče, vychovatele nebo jiné osoby vůči dítěti, jež je v dané společnosti nepřijatelné nebo odmítané a jež poškozuje tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, případně způsobuje jeho smrt.“ (Dunovský, Dytrich, Matějček, 1995, s. 24)

1.1.9 Mýty o domácím násilí

Je těžké rozpoznat domácnost, ve které dochází k domácímu násilí. O domácím násilí existuje mnoho mýtů a předsudků. Tyto předsudky jsou často překážkou při rozpoznání domácího násilí a v neposlední řadě také zlehčují vinu agresora a částečně ji přesouvají na oběť. Výzkumy potvrdily, že výskyt patologie mezi ženami a muži je rovnoměrný. Ženy neoznamují domácí násilí, aby si zachovaly výhody, ale proto, že nemohou ze strachu o sebe a děti odejít, případně proto, že jsou citově závislé a odejít neumějí.

Je to jejich věc, vyřeší si to sami, neměl by se do toho nikdo plést. Každé násilí na druhé osobě je trestné, pokud probíhá násilí na osobách žijících ve společné domácnosti, mají oběti velmi malou šanci toto násilí vyřešit sami a potřebují pomoc od svého okolí, žádné násilí není jen soukromou záležitostí.

V každém manželství je něco, všude to občas skřípe, oni se jen tak hádají, on by jí nikdy neublížil. Kdo z nás se někdy nepohádal, ale normální řešení sporu je založeno na argumentaci a faktech, fyzické násilí je vyloučeno. Při domácím násilí není žádná argumentace možná a násilí je považováno za součást sporu.

Domácí násilí se nás netýká, vyskytuje se pouze v nefunkčních, sociálně slabých rodinách. Domácí násilí se vyskytuje ve všech vrstvách společnosti, pouze v některých se daří domácí násilí lépe utajit. Násilí v rodinách s nižší socioekonomickou situací je více patrné, ale na možnost vzniku domácího násilí, nemá postavení rodiny vliv.

To není možné, vždyť je to takový slušný člověk. Je patrné, že případů domácího násilí se nedopouští pouze osoby se sklony k násilnému chování. Klasickým příkladem pachatelů domácího násilí jsou lidé dvojí tváře, kteří se chovají jinak doma a jinak na veřejnosti, kde mohou být vnímáni jako vážení lidé.

Kdyby ji ubližoval a týral, tak odejde a nebude s ním. Strach o bezpečnost dětí, strach z fyzického trestu za pokus o odchod, úplná izolace oběti, která nemá možnost obrátit se s žádostí o pomoc u někoho blízkého, oběť se stydí za svůj problém, finanční závislost na agresorovy, to všechno jsou překážky a důvody, proč je pro oběti těžké od násilníka odejít.

Příčinou domácího násilí je alkohol nebo drogy. Alkohol a drogy snižují ovládání a odstraňují zábrany, mohou tedy být počátečním impulsem násilného chování, velmi často slouží pro agresora jako výmluva, nejsou však příčinou domácího násilí.

1.1.10 Právní rámec domácího násilí v České republice

Rozhodnutí zda domácí násilí snášet nebo ho řešit, zůstane vždy na osobě ohrožené domácím násilím, pokud už však dospěje k rozhodnutí, že chce žít normální život, měla by jí být okamžitě poskytnuta odborná a právní pomoc. V současné době se může obrátit na státní a nestátní instituce. Ze státních institucí to jsou Policie České republiky, úřad sociálně právní ochrany dětí, státní zastupitelství a soud. Nestátní instituce zastupují organizace typu občanská sdružení, církevní sdružení, nadace a nadační fondy. Jako konkrétní příklady můžeme uvést Bílý kruh bezpečí, Intervenční centra, linky důvěry, denní centra, azylové domy apod.

„Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., jímž se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon na ochranu před domácím násilím), se Česká republika zařadila mezi státy Evropské unie, které mají ve svém právním řádu komplexně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány zákony č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2007 a byl několikrát novelizován.

V našem státě je ochrana před domácím násilím založena na principu ochrany osoby ohrožené domácím násilím, a to v jejím přirozeném prostředí, tj. ve společné domácnosti, kterou dosud obývala s násilnou osobou. Veřejnoprávní a soukromoprávní cestou je oběť chráněna osobně i teritoriálně (ochrana společného obydlí a jeho bezprostředního okolí). Ze společné domácnosti, kde docházelo k týrání, odchází na přiměřenou dobu násilná osoba, a nikoliv oběť, jak tomu bylo ve většině případů před účinností zákona na ochranu před domácím násilím, tj. před rokem 2007. Osoba ohrožená domácím násilím má tak čas a prostor na to, aby vyhodnotila situaci a naplánovala další kroky k jejímu zlepšení. Zákon na ochranu před domácím násilím má tedy výrazně preventivní účinek, do jeho přijetí bylo možné se právní cestou účinně bránit pouze po prokazatelném útoku na zdraví, či dokonce život, neboť naplnil skutkovou podstatu některého z přestupků či trestných činů.

Zákon na ochranu před domácím násilím tvoří tři pilíře ochrany: Policie České republiky, intervenční centra a soud.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 132)

1.2 Prevence, intervence a domácí násilí

Slovo prevence pochází z latinského slova „praevenire“, které odpovídá významu předcházet nebo ochrana před něčím. V současné době se pojem prevence používá pro soubor opatření, pomocí kterých se snažíme upozornit a předcházet negativním jevům, nebo těmto jevům zabránit ve vzniku a opakování. Jako příklad negativních jevů můžeme uvést různé sociální konflikty, nemoci, závislosti, kriminalitu, násilí, ekologické katastrofy a mnoho dalších. Prevenci můžeme rozdělit několika způsoby, podle stádia vývoje řešeného problému na prevenci primární, sekundární a terciární. Dále rozlišujeme prevenci sociální, situační a viktinní, na základě rozdělení do tří cílových skupin, kde se každá zaměřuje k určitému objektu, kterými jsou pachatelé, podmínky a oběti.

1.2.1 Primární prevence

Primární prevence se zabývá vytvářením takových životních podmínek, které umožňují pozitivní rozvoj společnosti. Působením kladných sociálních aktivit se snaží o žádoucí socializaci jedinců, o vytváření dobrých životních podmínek. Pomocí výchovně-vzdělávacích zařízení a legislativy se snaží o vytváření pozitivního společenského klimatu, které podporuje pozitivní chování. Primární prevence se zaměřuje na celou společnost, zvláště pak na nižší věkové skupiny. Svým působením se snaží ovlivnit prostředí, kde se utváří sociální vztahy a životní postoje. (Chmelík a kol., 2003, s. 34)

Úkolem primární prevence domácího násilí by mělo být předcházení problémů. Můžeme však předcházet domácímu násilí? Jak předcházet něčemu tak neočekávanému, na začátku nezřetelnému? Primární prevence se zaměřuje na odstranění okolností pravděpodobného vzniku domácího násilí, tedy na snížení počtu nových případů. V této souvislosti se jeví jako nejúčinnější způsob pečlivý a uvážlivý výběr partnera, budování dobrého rodinného zázemí. Velmi podstatný význam v souvislosti s domácím násilím mohou mít dobré vztahy v původní rodině, kvalitní příbuzenské nebo přátelské vztahy, vlastní sebepoznání, sexuální a občanská výchova, genderově korektní výchova, výchova k multikulturalitě a toleranci. Pokud chceme mít v řešení domácího násilí úspěch, je velmi důležité problematiku domácího násilí popsat a seznámit s ní co nejširší veřejnost, a právě to je úkolem primární prevence. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 151-152)

1.2.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence se orientuje na včasnou identifikaci problému, na rizikové jedince a skupiny, u kterých se dá předpokládat, že se do těchto problémů dostanou a zahrnuje veškerá opatření a intervence, které mají zabránit zhoršování situace a negativním důsledkům. Věnuje se obětem i pachatelům a dále taky ochraně materiálních nebo jiných hodnot. Dále je zaměřena na rizikové faktory sociálního prostředí, sociálních vztahů apod. Základním posláním sekundární prevence je tedy včasná identifikace, podávání informací a poradenství, které zajišťují pracovníci v pomáhajících profesích, Tito mohou působit v nejrůznějších programech nebo institucích. Sekundární prevence tak může mít podobu poradenství, krizové intervence nebo terapie. K tomuto účelu slouží různé poradny, linky důvěry, sociální pracovníci, výchovní poradci a další. (Chmelík, J. a kolektiv, 2003, s. 34)

Sekundární prevence domácího násilí se zaměřuje na jeho rychlou a včasnou identifikaci a zahrnuje veškerá opatření s cílem zabránit jeho negativním důsledkům. Identifikuje tedy domácnost, která je z pohledu domácího násilí riziková. K včasnému rozpoznání domácího násilí může pomoci několik ukazatelů, mezi které patří:

- komunikační problémy v rodině,
- predisponované rodinné zázemí,
- přítomnost zatěžujících a škodlivých činitelů.

Výzkumy ukázaly, že pokud byla při domácím násilí vyžádána nějaká pomoc, byly oběti méně vystaveny procesu dalšího napadání. Dále bylo zjištěno, že pokud byla nařízena některá z forem ochranného opatření k domácímu násilí, násilná osoba v domácím násilí nepokračovala a to i v případech, kdy už dále nebyly podniknuty žádné jiné kroky ze strany oběti. Úkolem sekundární prevence u domácího násilí je zejména včasná diagnostika postižené domácnosti a poskytnutí účinné intervence, kterou by měli provádět vyškolení pracovníci pomáhajících profesí. U některých případů domácího násilí se může jednat i o manželské poradenství nebo rodinnou terapii, ovšem jen za okolností, že osoba ohrožená i osoba násilná si přejí nadále zůstat v partnerském vztahu, který byl zasažen incidentem se znaky domácího násilí. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 152-153)

1.2.3 Terciární prevence

Terciární prevence se snaží zabránit opakování a zmírnit negativní dopady, cílem je zajistit a poskytnout včasnou odbornou pomoc zasaženým osobám. Je také zaměřena na minimalizaci škod a na resocializaci. Její aktivity a opatření jsou zaměřené na jedince i skupiny osob, například osoby právě vyléčené, propouštěné z výkonu trestu a podobně. Pracovníci v pomáhajících profesích a další zainteresované osoby poskytují tyto služby v různých léčebných zařízeních, výchovných zařízeních, vězenství, občanských a charitativních sdruženích, patří zde i různé církevní aktivity, poradenské a ambulantní služby a podobně. (Chmelík a kol., 2003, s. 34-35)

Terciární prevence domácího násilí se zaměřuje na zmírnění nepříznivých dopadů, na odstranění nebo zmírnění následků v rodinách a domácnostech. Pomáhá postiženým osobám k návratu do normálního života a zahrnuje reintegraci, sociální rehabilitaci, reedukaci, resocializační činnosti, sociální opatření a u dětí i pedagogickou rehabilitaci. Pracovníci v pomáhajících profesích se snaží o podporu osob postižených domácím násilím, o jejich reintegraci do společnosti. Důležitá je komunikace mezi jednotlivými složkami interdisciplinárních týmů, které poskytují návaznou péči. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 153)

1.2.4 Sociální prevence

Sociální prevencí rozumíme vytváření takových společenských podmínek, které vedou ke zkvalitňování života společnosti i jednotlivců, zaměřuje se na změnu nepříznivých sociálních, ekonomických, kulturních a dalších podmínek prostředí a zároveň na socializaci každého jednotlivce. Realizuje se pomocí výchovného procesu, jehož cílem je vytvořit obranné mechanismy proti antisociálním a dalším negativním životním volbám. Současně se snaží vyvolat potřebu tvůrčího sebeuplatnění. V této prevenci jde o to, aby se z člověka nestal pachatel sociálně-patologických jevů. Realizuje se pomocí různých postupů, které jsou závislé na osobnostních vlastnostech a životních zkušenostech. Pro úspěšnou sociální prevenci je důležitá kvalitní analýza sociální situace, na základě které se vyberou různé druhy specifické prevence. (Večerka a kol., 2001, s. 5)

1.2.5 Situační prevence

Situační prevence se zaměřuje na ochranu života, zdraví, majetku a veřejného pořádku, přičemž vychází z předpokladu, že určité druhy sociálně-patologických jevů se objevují za určitých okolností, v určitém čase a na určitých místech. Uplatňují se preventivní postupy od nabádání občanů k opatrnosti až po speciální opatření, která mají za úkol co nejvíce ztížit provedení a minimalizovat materiální či emocionální zisk ze sociálně-patologické činnosti. (Večerka a kol., 2001, s. 5-6)

1.2.6 Viktimní prevence

Viktimní prevence se zaměřuje na opatření, která mají naučit jednotlivce i společnost, jak se nestát obětí, je založena na preventivních opatřeních nebo pravidlech bezpečného chování. Ukazuje, co a jakým způsobem se má chránit, jak reagovat v určitých situacích, aby se předešlo sociálně-patologickým útokům. V praxi se jedná například o využití technických možností ochrany, různé obranné strategie a jejich trénink, individuální nebo skupinové poradenství, apod. (Scheinost, 2010, s. 79)

1.2.7 Intervence

Intervence označuje vnější zásah do nějakého procesu za účelem tento proces ovlivnit nebo změnit. Oběti domácího násilí mají velký problém s rozhodnutím, zda s násilnou osobou zůstat či odejít. Jedná se o přelomový okamžik jak v životě, tak ve vztahu k násilné osobě a právě při odlučování je pomoc zvenčí vhodná, ne-li nezbytná. Intervencí by pomoc obětem domácího násilí měla začínat, je však potřeba mít na mysli, aby tímto neskončila. Pracovníci v pomáhajících profesích by měli vést osoby ohrožené k odpovědnosti za svůj život. Pomoci jim si uvědomit, že nelze změnit vše, ale lze změnit jejich život k lepšímu, že svůj život určitě sami zvládnou. Na intervenci by mělo navazovat poradenství, terapie a následně i svépomocné podpůrné aktivity, které poskytnou účinnou a potřebnou pomoc, bez které se oběť domácího násilí neobejde. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 155-156)

„Hlavním cílem prevence a intervence není stíhat a trestat násilnou osobu, ale s vnější pomocí snižovat riziko násilí. Prevence a intervence poskytovaná státem musí obsahovat tři základní body ochranu oběti, netolerování domácího násilí s konfrontací pachatele a informovanost o domácím násilí.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 153-154)

1.3 Andragogika, sociální andragogika a vzdělávání dospělých

1.3.1 Andragogika

Andragogika není v systému věd dosud jednoznačně definována, existují rozdílné, někdy zcela protichůdné, názory na její obsah, její poslání i na její místo v postavení pedagogických věd. Andragogika se vyvíjí a své významné postavení nachází nejen v sobě, ale i v dalších humanitních a antropologických vědách. Vzhledem k ostatním humanitním vědám, které jsou o člověku, andragogika je vědou pro člověka. Vědou, která má sloužit a pomáhat při řešení životních situací.

„Andragogika věda o výchově dospělých, vzdělávání dospělých a péči o dospělé, respektující všestranně zvláštnosti dospělé populace a zabývající se její personalizací, socializací a akulturací. V oblasti výchovy a vzdělávání se zabývá zvláštnostmi působení pedagogických zákonitostí na dospělou populaci, definuje osobnost dospělého ve výchovném a vzdělávacím procesu, definuje systém výchovy a vzdělávání dospělé populace, jakož i zvláštnosti ve vztahu k ostatním pedagogickým a společenským vědám.“
(Palán, 1997, výkladový slovník)

Andragogika jako vědecká disciplína není koncepčně zcela ujasněná, vzdělávání dospělých se dnes uznává jako základní část vzdělávání dospělých, ale celková podoba tohoto vzdělávání není ještě zcela jasná. Andragogika jako věda o dospělém se zajímá jakým způsobem a jakými prostředky je nutné člověku pomáhat, jak o něj pečovat k dosažení jeho pozitivního rozvoje. Ukazuje nám, jakým způsobem je možné člověku pomoci k seberealizaci, k začlenění do společnosti. Své uplatnění nalézá všude tam, kde se zabývají vzděláváním, výchovou, řízením, pomocí a péčí dospělých, především v personalistice, sociální práci a poradenství. Vzdělávání se stává existenční nutností, všichni z nás musí stále častěji řešit nové výzvy, které nám přináší náš osobní či profesní život. Andragogika jako vědní disciplína nevydává návody pro praktické vzdělávání, ale popisuje způsob, jakým se věci dějí, dává vzniknout novým teoriím, které přinášejí poučení a nové poznatky, z nichž některé lze realizovat. Utváří tedy člověka a pomáhá mu se přizpůsobit změnám, které sám vyvolal. (Palán, 2003, s. 7-30)

1.3.2 Sociální andragogika

Sociální andragogika se zabývá vzděláváním, výchovou a pomoci dospělému při seberealizaci, zařazení a uplatnění ve společnosti. Dále se věnuje pomoci v sociální nouzi a pomoci při situacích, jejichž řešení dospělý už sám nezvládá. Příkladem může být domácí násilí, kde se ohrožená osoba bez pomoci a podpory zvenčí neobejde. Propojuje sociologii a andragogiku, řadí se do hraničních disciplín z důvodu, že se nedá přesně vymezit oblast andragogiky a sociologie. V dnešní době se vše neustále mění, díky těmto změnám se člověk stává členem různých sociálních skupin a každá tato změna přináší nové požadavky, které snadněji zvládneme, pokud jsme připraveni. To je úkol pro sociální andragogiku, pomoci nám tyto změny zvládnout. K současným důvodům rozvoje sociální andragogiky patří globalizační trendy, jejichž následkem dochází ke zhoršování sociálních jistot, zvyšuje se nezaměstnanost a vytváří se nové sociální problémy, dochází k rozpadu rodinných vztahů a nárůstu násilí ve společnosti, čímž nutně dochází k rozvoji sociální práce a zároveň i sociální andragogiky. (Palán, 2003, s. 156-160)

Definice Světové zdravotnické organizace WHO uvádí „Násilí je záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu“. Násilí mezi osobami blízkými, je jednou z nejčastějších forem násilí ve společnosti. Sociální andragogika tento problém řeší prostřednictvím vzdělávání, které nás tvaruje do společenských norem, hodnot a sankcí. Uplatňováním sociální kontroly těchto norem si osvojujeme objektivní pravidla společnosti, kde mezi základní patří princip ochrany lidské integrity, nedotknutelnosti osoby, podle které nesmí být nikdo mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Mezi cíle sociální andragogiky tedy patří výchova ke zlepšování sociálních vztahů, výchova ke schopnosti vytváření přiměřených mezilidských vztahů, výchova a vzdělávání k lepšímu plnění sociálních rolí (rodiče, přítele, životního partnera, atd.), výchova k prohloubení komunikace vedoucí k partnerství a solidaritě, výchova k rozvoji a kultivaci osobnosti dospělého, výchova k překonávání egoistického pragmatismu, výchova k respektování sociálních norem, předcházení nebo řešení složitých životních situací sociální a výchovné povahy. (Palán, 2003, s. 156-157)

Sociální andragogiku členíme na:

- funkcionální - nezáměrná, zde patří především sociální učení, formování dospělých, informální učení, např. vliv médií, přátel, rodiny, pracoviště, apod.,
- intencionální - záměrná, výchova a vzdělávání dospělých, orientuje se na formování mezilidských vztahů, sociální péči a pomoc, sociální učení, atd., jedná se o jakékoliv institucionální výchovné působení na dospělého. (Palán, 2003, s. 160)

Dělení do tří oblastí z institučně organizačního hlediska:

- formální - provádí se pomocí institucionálního působení na dospělého, např. rekvalifikace, univerzita, kurzy,
- neformální - vychází ze zájmů, znakem je dobrovolnost a realizace ve volném čase,
- neinstitucionální (informální) - dospělý se učí a formuje na základě svých zkušeností. (Palán, 2003, s. 160)

Specializace sociální andragogiky jsou sociální práce s dospělými, sociální oddělení vyšších územních celků, poradenská činnost na úradech práce, odborná činnost v klubech práce pro nezaměstnané, penitenciární (vězeňská) práce v nápravně výchovných zařízeních, resocializace, výchovná práce v humanitárních a charitativních organizacích, edukační práce sociálního andragoga ve výrobních podnicích, firmách a organizacích, výchovná a sociální práce se seniorskou populací. (Palán, 2003, s. 156-160)

Sociální andragogika má své místo i v sociálních aktivitách státu a různých institucí, kde patří např. ministerstva, občanská sdružení, neziskové organizace, nadace a jiné nestátní organizace. Zde se prolíná do některých odborných činností sociální práce především do:

- poskytování sociální prevence,
- sociální diagnostiky,
- poskytování sociální pomoci,
- sociálně právního poradenství,
- vzdělávání a dalšího vzdělávání odborníků pro sociální práci,
- sociálního výzkumu. (Palán, 2003, s. 158)

1.3.3 Vzdelávání dospělých

Vzdelávání dospělých je obecný pojem, který zastřešuje všechny vzdelávací aktivity, prováděné jako školské vzdelávání dospělých nebo jako další vzdelávání a vzdelávání seniorů. Právě vzdelávání nejefektivněji mobilizuje lidské zdroje v oblasti sociální práce, jako významný prostředek prevence dysfunkčních jevů, mezi které patří domácí násilí.

„Jedná se o proces cílevědomého a systematického zprostředkování, osvojování a upevňování schopností, znalostí, dovedností, návyků, hodnotových postojů i společenských forem jednání a chování osob, jež ukončily školní vzdelání a přípravu na povolání a vstoupily na trh práce.“ (Palán, 1997, výkladový slovník)

Vzdelávání v dospělosti je vnímáno jako důležitá hodnota pro uplatnění dospělého člověka ve společenském a profesním životě. Potřeba neustále zvyšovat své znalosti a dovednosti je velice zřetelná, rychlý vývoj okolo nás zvyšuje nároky na všechny a bez vzdelávání nemůžeme v tomto rychle se vyvíjejícím světě obstát. Jako důvody pro vzdelávání v dospělosti můžeme uvést konkurenceschopnost na trhu práce, dosažení profesních cílů, otevření nových možností, osobní rozvoj, apod. Motivace závisí na individuálních potřebách a schopnostech, na ambicích být úspěšný, ale i na vnějších faktorech jako je například ztráta zaměstnání. Většina dospělých svou aktivitu ve vzdelávání uplatňuje v oblasti zájmového a neformálního vzdelávání, systematicky se vzdelává pouze minimum. Jako hlavní překážky systematického vzdelávání v dospělosti se považuje časová a finanční náročnost a nedostatek vnitřní motivace. (Palán, 2003, s. 11-14)

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A OPATŘENÍ PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ V ČR

Domácí násilí se týká nás všech bez rozdílu věku, vzdělání či ekonomické situace. Pachatelem může být kdokoliv a útok může směřovat vůči libovolné oběti. Násilí tedy může být pácháno muži i ženami, mladými či starými, rodiči na dětech a naopak. Z poznatků specializovaných občanských či neziskových pracovišť nebo kriminologických výzkumů vyplývá, že přibližně 90% obětí jsou ženy, následují senioři a ojediněle muži v produktivním věku. U 80% případů domácího násilí jsou přítomny nezletilé děti. Podle výzkumů z roku 2006, který realizoval Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR, každý druhý člověk starší 15 let ví z doslechu o násilí mezi partnery a téměř čtvrtina s ním má osobní zkušenost. Podle výzkumu pro Úřad vlády z prosince roku 2010, se více než polovina obyvatel České republiky domnívá, že násilí na ženách se vyskytuje v českých domácnostech často a zcela běžně. V tomto roce byl počet těchto názorů nejvyšší za sledované období od roku 2002 až 2010. Statistiky Bílého kruhu bezpečí ve spolupráci s Asociací pracovníků intervenčních center uvádí 778 případů vykázaní násilné osoby ze společného obydlí v roce 2008, 780 z toho 16 žen v roce 2009. V roce 2009 bylo v souvislosti s vykázaní ohroženo domácím násilím 762 žen, 39 mužů a 911 dětí, celkem tedy 1712 osob. V roce 2010 bylo vykázáno 964 osob, jedná se tedy o nárůst oproti předchozím rokům. Je třeba mít stále na paměti, že velké množství případů domácího násilí je nezjištěno, dochází k němu skrytě a oběť, která je pod nátlakem nic neoznámí. Podle údajů Ministerstva vnitra převládá mezi osobou ohroženou a násilnou vztah manželský, následuje druh/družka, mezigenerační násilí, rozvedení manželé malé množství případů sourozeneckých a jiných. (Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, s. 1-4)

2.1 Vybraná právní opatření

V roce 2006 přijala Česká republika právní úpravu na ochranu před domácím násilím, zákon č. 135/2006 Sb., s účinností k 1. 1. 2007, kterým se zařadila mezi ostatní evropské země se snahou o jeho komplexní řešení. Byl tak vyjádřen vztah České republiky vůči domácímu násilí o pomoci ohroženým osobám a netoleranci osob násilných. Zákon o domácím násilí vytvořil právní rámec pro řešení domácího násilí a to prostřednictvím

policejního vykázání, upravil podmínky pro poskytování bezprostřední pomoci osobám ohroženým v intervenčních centrech a nastavil interdisciplinární spolupráci mezi státními, komunálními a nestátními organizacemi, které se podílejí na pomoci a prevenci domácího násilí. Intervenční centra jako speciální pracoviště poskytují pomoc ohroženým osobám a pokud riziko dále trvá, je poskytnuta soudní ochrana, personální i teritoriální, v podobě předběžného opatření.

Dne 1.1.2009 nabyl účinnosti zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravil vykázání, které je zde pojato jako oprávnění policisty, nejedná se již tedy o rozhodnutí vydané ve správním řízení, ale pouze o úkon faktický, čímž se podstatně zjednodušil postup policie při vykázání. Dalším zásadním krokem je zákaz styku vykázané osoby s osobou ohroženou a zákaz navazování kontaktů. Dne 20. 7. 2009 vešla v účinnost novela zákona č. 218/2009 Sb., která mění zákon č. 99/1963 Sb. A upravuje demonstrativní výčet povinností, které lze uložit předběžným opatřením, např. povinnost zdržet se setkávání, nežádoucího sledování nebo obtěžování ohrožené osoby.

Nový trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb., účinný k 1.1.2010 částečně trestněprávně upravil domácí násilí zavedením trestného činu Týrání osoby ve společném obydlí § 199 tr. zákoníku, nově zavedl Nebezpečné pronásledování § 354 tr. zákoníku a byla zavedena speciální skutková podstata trestného činu Zabití § 141 tr. zákoníku, která umožňuje zohlednit zvláštní okolnosti případu vraždy násilné osoby osobou týranou po dlouhotrvajícím domácím násilí a umožňuje uložit mírnější trest na rozdíl od trestného činu Vraždy § 140 tr. zákoníku. (Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, s. 5-6)

2.2 Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

Domácí násilí je závažný společenský problém, který má kromě jiných i negativní ekonomické dopady, které se projevují zvýšenými výdaji na zdravotnictví, sociální sféře, justičním systémem nebo na pracovní sílu. NAP DN má přispět k systémovému řešení a navrhnout hlavní cíle a opatření. Jako základní kroky uvádí realizaci prevence, vzdělávání, výzkumu, zlepšování legislativního rámce a koordinované pomoci osobám ohroženým a zavedení terapeutických programů pro osoby násilné. Hlavním cílem je realizovat takové postupy pro předcházení a eliminaci domácího násilí, aby jeho oběti nemusely čelit

porušování základních lidských práv a mohly žít bezpečně, svobodně a důstojně, bez jakéhokoliv ohrožení.

Rada vlády České republiky pro rovné příležitosti žen a mužů, zřídila dne 1. 1. 2008 Výbor pro prevenci domácího násilí. Výbor je složen ze členů a zástupců ministerstev, nestátních neziskových organizací, zástupců intervenčních center a dalších, kteří budou sledovat plnění úkolů NAP DN. Místopředseda vlády a ministr vnitra v součinnosti s předsedou vlády a členem vlády, v jehož působnosti je Rada budou při plnění úkolů spolupracovat. Hlavní cíle a navrhovaná opatření NAP DN se týkají těchto oblastí:

- podpora osob ohrožených domácím násilím,
- děti ohrožené domácím násilím,
- práce s násilnými osobami,
- vzdělávání a interdisciplinární spolupráce,
- společnost a domácí násilí,
- analýzy a studie,
- legislativa.

Tyto oblasti byly určeny na základě potřeb, jak jsou viděny odborníky z teorie i praxe a zahrnují i potřebu systematického působení na všechny příčiny domácího násilí. (Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, s. 7-8)

2.2.1 Podpora osob ohrožených domácím násilím

V rámci této oblasti představuje podpora účinnou intervenci v aktuálních případech útoků, cílem je zlepšení situace v počtu intervenčních, krizových a jiných center, ve zvýšení počtu míst v azylových domech. V současné době je nabídka pomoci nerovnoměrná, v Brně a Praze poměrně široká, ale v jiných krajích je nedostatečná. Specializované domy a krizová lůžka pro osoby ohrožené domácím násilím chybí v celé České republice. Rada Evropy doporučuje existenci jednoho poradenského centra pro osoby ohrožené na každých 50 000 obyvatel, tomuto doporučení neodpovídá v České republice ani jeden kraj. Cílem tedy je rozšíření služeb, vytvoření bezplatné non-stop telefonické linky a vytvoření fungující sítě sociálního bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím.

2.2.2 Děti ohrožené domácím násilím

NAP DN se zaměřuje na děti jako osoby ohrožené i na děti jako svědky domácího násilí, cílem je zlepšit právní postavení těchto dětí, umožnit jim přístup k příslušné terapii a právně upravit kritéria pro rozhodování o styku s násilnou osobou. Zajistit dostupnost kvalitních zařízení, např. zařízení pro asistovaný styk s násilným rodičem, nebo pro účely zajištění péče o děti, které nemohou být po přechodnou dobu v péči jednoho z rodičů (ohrožená osoba je hospitalizována v nemocnici, a není v zájmu dětí, aby zůstaly v péči násilného rodiče). Další změny se týkají legislativních úprav práv dětí a vzdělávacích aktivit.

2.2.3 Práce s násilnými osobami

Cílem je zajištění terapeutických služeb, zavedení celorepublikových pracovišť pro systematickou práci s násilnými osobami. Počítá se s pilotním projektem pro násilné osoby, vybudování poradenských center a zřízením terapeutických a resocializačních programů jako povinné terapie nebo na základě dobrovolnosti.

2.2.4 Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce

Cílem je vytvoření kontinuálního vzdělávání na bázi interdisciplinární spolupráce, se zaměřením na odborné profese, které se nejčastěji dostávají do kontaktu s domácím násilím. Jedná se o lékaře, zdravotnický personál, pedagogické pracovníky, úředníky, sociální pracovníky, soudce, státní zástupce a v neposlední řadě policisty. Cílem je poskytnout těmto profesím potřebné znalosti, informace a rozšíření specializovaných týmů pro boj proti domácímu násilí.

2.2.5 Společnost a domácí násilí

Zde je hlavním cílem zapojení veřejnosti do prevence a způsobů řešení problematiky domácího násilí. Dalším cílem je eliminovat mýty o domácím násilí. V této oblasti se počítá s využitím osvětových aktivit, konferencí nebo rozšíření výuky na školách. Schopnost rozpoznat signály rizikového vztahu a schopnost bránit se by měla patřit k sociálním dovednostem získaných při vzdělávání. Účelem konferencí je posílení odborné diskuze o aktuálních tématech a výměna zkušeností.

2.2.6 Analýzy a studie

Tato oblast se zabývá zmapováním a zhodnocením výzkumů, studií a analýz prováděných v České republice. Koordinací odborně zpracovaných okruhů by mělo být, co nejefektivnější využití získaných výstupů pro praxi. Tyto výzkumy analýzy, komparace a návrhy lze realizovat také na univerzitách a vysokých školách, jak v rámci samostatných projektů, tak i v rámci zadávání bakalářských, magisterských, rigorózních nebo doktorandských prací.

2.2.7 Legislativa

Cílem v této oblasti je hodnocení a případné zlepšení právní úpravy, počítá se s doplněním úpravy v trestním řízení a s vytvořením skutečné návaznosti jednotlivých ochranných institutů. V současné právní úpravě není dostatečně zajištěná provázanost a vzájemné předávání informací mezi orgánem sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, intervenčními centry a dalšími poskytovateli sociálních služeb. Zvažuje se možnost zavedení povinné nebo nepovinné účasti násilných osob v terapeutických programech na základě civilního práva, trestního práva a v rámci přestupkového řízení. (Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, s. 8-13)

2.2.8 Dílčí závěr analýzy současného stavu opatření a prevence domácího násilí

Jak vyplývá z výše uvedeného dokumentu, současný stav a působení v oblasti domácího násilí a jeho prevence je nedostatečné. Počet případů domácího násilí každoročně stoupá. Od roku 2007, kdy ze zákona vyplývá povinnost zřízení intervenčních, krizových a jiných center do dnešní doby neodpovídá doporučení Rady Evropy ani jeden kraj v České republice, přičemž tyto centra jsou základním místem navazující pomoci a prevence. Specializované domy a krizová lůžka pro osoby ohrožené domácím násilím chybí v celé České republice. O systému a kvalitě vzdělávání se zaměřením na odborné profese, které řeší domácí násilí, by se v současné době dalo hovořit jako o pilotním projektu, který zdaleka nespĺňuje požadavky na zvýšení odborné způsobilosti. Zapojení veřejnosti do prevence a způsobů řešení problematiky domácího násilí v současné době neexistuje, stále ve společnosti přetrvávají mýty o domácím násilí, neběží žádná osvětová kampaň.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V praktické části bakalářské práce se zabývám kvalitativním výzkumem zaměřeným na vědomosti, postoje a názory lidí, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím a lidí, kteří se profesně s domácím násilím neseťkávají. Výzkumný projekt je založen na principu kvalitativního výzkumu.

Kvalitativní výzkum je šetření a interpretace sociální reality, zaměřuje se na to, jak jednotlivci a skupiny vnímají a interpretují svět. Má tedy odhalit význam podkládaný sdělovaným informacím. Cílem kvalitativního výzkumu je porozumění, které vyžaduje vhled do co největšího množství dimenzí daného problému. Schopnost kvalitativního výzkumu nalézt i neočekávané pravidelnosti ve struktuře dat není ovšem zadarmo. Platíme za ní omezenou schopností zevšeobecnit naše závěry na populaci. A samozřejmě nejsme schopni kvantitativně definovat pravděpodobnost, že naše závěry jsou platné. Nesmíme ale zapomenout, že posláním kvalitativního výzkumu je porozumění lidem v sociálních situacích, životních podmínkách jednotlivce ve vztahu ke společnosti. (Disman, 1998, s. 285-289)

3.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumné části práce je zjistit vědomosti, postoje a názory lidí, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím. Tuto skupinu respondentů tvořili lékaři, zdravotní sestry, policisté a učitelé. Ve druhé skupině byli osloveni zaměstnanci výrobní společnosti a studenti vysokých škol, kteří se s domácím násilím profesně neseťkávají. Z prováděného výzkumu chci zjistit míru znalostí o domácím násilí a jeho prevenci, a také jakým způsobem profesní kontakt s domácím násilím ovlivňuje jeho vnímání, postoje, názory na příčiny a opatření proti domácímu násilí. Výsledkem této části práce má být získání podkladů pro nalezení prioritních témat prevence domácího násilí a určení jejího dalšího vývoje.

3.2 Výzkumný problém

Jaká je míra znalostí o domácím násilí a jeho prevenci a jakým způsobem ovlivňuje domácí násilí znalosti a postoje lidí, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím a lidí, kteří se s domácím násilím profesně neseťkávají?

3.3 Upřesnění výzkumného problému

Dílčím cílem výzkumu bylo zjistit:

- zkušenost s domácím násilím,
- povědomí o domácím násilí,
- postoje k domácímu násilí,
- znalosti o prevenci a opatřeních na ochranu proti domácímu násilí.

3.4 Volba a zdůvodnění použitých technik a metod

„Množina dokumentů, použitelných v kvalitativním výzkumu může zahrnovat téměř všechny dokumenty používané v kvantitativním výzkumu, s výjimkou těch, které jsou jenom sumarizací a redukcí původních dat (jako jsou kupř. úřední statistiky). Podmínkou však je to, že tyto dokumenty neslouží k testování hypotéz, že jsou materiálem, ve kterém pátráme po existujících strukturách.“ (Disman, 1998, s. 309)

K získání požadovaných informací o domácím násilí jsem použil dotazníkové šetření. Dotazník vlastní konstrukce prošel předvýzkumem, kde byl rozdán několika respondentům, kteří hodnotili jeho srozumitelnost a přehlednost. Strukturovaný dotazník je sestaven s variabilním složením otázek. Otázky jsou otevřené a uzavřené. U jednotlivých otázek respondenti mohli vyjádřit své vlastní názory a vědomosti k dané problematice. Otázky budou vyhodnoceny kvalitativně. Součástí úvodu dotazníku byly také pokyny pro způsob vyplnění dotazníku, respondenti byli ujištěni o anonymitě a účelu dotazníku.

3.5 Výzkumný vzorek

Pro tento výzkum jsem záměrně zvolil skupinu lidí, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím. V této skupině jsou zahrnuti lékaři, zdravotní sestry, policisté a učitelé. Druhou skupinu tvořili lidé, kteří se pracovním způsobem neseťkávají s domácím násilím, zde byli vybráni zaměstnanci výrobní společnosti a studenti vysokých škol. Z celkového počtu 40 dotazníků bylo 20 rozdáno lidem, kteří se profesně setkávají s domácím násilím, 10 dotazníků bylo rozdáno v akciové společnosti Nemocnice Nový Jičín, zde bylo 5 vyplněno lékaři a 5 zdravotními sestrami. Dalších 5 bylo vyplněno policisty Územního odboru PČR Nový Jičín a posledních 5 z této skupiny vyplnili učitelé z MŠ Máj v Novém Jičíně, ZŠ Komenského a ZŠ a MŠ Šenov u Nového Jičína. Dalších 12 dotazníků bylo vyplněno studenty Univerzity Palackého v Olomouci a

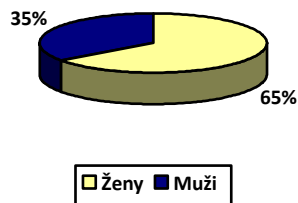
posledních 8 dotazníků bylo vyplněno zaměstnanci společnosti Varroc Lighting Systems v Novém Jičíně. Čas potřebný k vyplnění dotazníku se pohyboval v rozmezí 20 až 35 minut. Uvedený počet respondentů není zárukou reprezentativnosti výzkumného souboru a zobecnění dat je diskutabilní, ale i tyto získané informace a z nich vyvozené závěry mohou být užitečné. Disman (1998) uvádí, že technicky vzato i nereprezentativní vzorek může poskytnout hodnotné výsledky. Dotazník obsahoval 23 otázek. Z celkového počtu bylo 9 otázek uzavřených (1, 2, 3, 9, 10, 12, 13, 23) a 14 otázek otevřených. Otázky č. 1, 2 a 3 se týkaly identifikačních údajů respondenta, jedná se o otázky tzv. nezávisle proměnné, které zjišťovaly pohlaví, věkovou skupinu, a nejvyšší dosažené vzdělání. Zbylé otázky měly zjistit míru zkušeností s domácím násilím, povědomí o domácím násilí, postoje k domácímu násilí, znalosti o opatřeních na ochranu proti domácímu násilí a prevenci. Respondenti byli srozuměni s instrukcemi pro vyplňování dotazníku a s využitím získaných informací. Dotazník byl anonymní. Výzkum byl realizován v období měsíce března 2013. Tištěný dotazník formátu A4 byl osobně rozdán, všichni respondenti měli dostatek času na vyplnění dotazníku. Získaná data byla rozdělena do těchto čtyř kategorií: povědomí, postoje, zkušenosti a opatření. Po sběru dat, byla tato kategorizována a následně analyzována. Výsledky výzkumu byly použity výhradně tuto bakalářskou prací.

3.5.1 Popis získaných dat

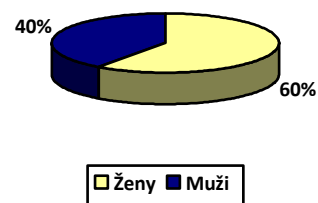
Zdrojem všech dat je vlastní výzkum. Výsledky výzkumu jsou rozděleny do tří kapitol. Tato první kapitola se věnuje číselnému popisu získaných dat z jednotlivých otázek dotazníku, který je součástí příloh (viz příloha PI). Tyto číselné výsledky jsou pro větší přehlednost prezentovány pomocí grafů. Získaná data jsou rozdělena na odpovědi respondentů, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím. Co se týká pracovního zařazení těchto respondentů, bylo dotazníkové šetření provedeno s lékaři, zdravotními sestrami, policisty a pedagogy, kde dotazník vyplnilo vždy 5 členů dané profese. Druhou skupinu tvořili lidé, kteří se profesně nesetkávají s domácím násilím, zde byli vybráni zaměstnanci jedné výrobní společnosti a studenti vysokých škol. Rozdělení bylo provedeno z důvodu zkoumání rozdílů ve zkušenostech, povědomí, postojích, znalostech o prevenci a opatřeních na ochranu proti domácímu násilí. Výzkum byl prováděn ve dvou stejně velkých skupinách. Dotazník vyplnilo všech 40 oslovených respondentů, návratnost dotazníku je 100 %.

Otázka č. 1 - je zaměřena na zastoupení respondentů podle pohlaví. Celkem bylo osloveno 40 respondentů, 26 žen a 14 mužů. Respondentů, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím, bylo 20 z toho 12 žen a 8 mužů.

Graf č. 1 - Zastoupení všech respondentů podle pohlaví

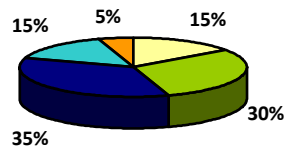

Graf č. 2 - Zastoupení respondentů s profesí řešící DN podle pohlaví

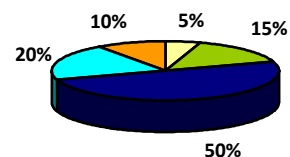

Otázka č. 2 - zabývá se věkovým složením respondentů. Nejvíce byla zastoupena s 35 % kategorie ve věku 30 až 39 let, dále následovala s 30 % kategorie 21 až 29 let. Shodně po 15 % měly dvě věkové kategorie od 40 až 49 let a od 18 až 20 let dotazovaných. V poslední kategorii ve věku od 50 let a více bylo 5 % respondentů.

Graf č. 3 - Zastoupení všech respondentů podle věkové kategorie

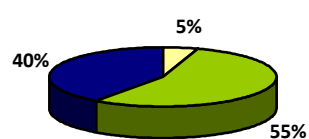

Graf č. 4 - Zastoupení respondentů s profesí řešící DN podle věkové kategorie

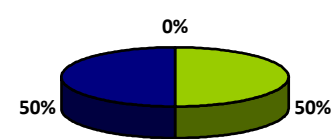

Otázka č. 3 - Nejpočetněji zastoupenou skupinou byli respondenti se středoškolským vzděláním 55 % (22), 40 % (16) má vzdělání vysokoškolské a 5 % (2) dotazovaných uvedlo vzdělání základní.

Graf č. 5 - Zastoupení všech respondentů podle dosaženého vzdělání

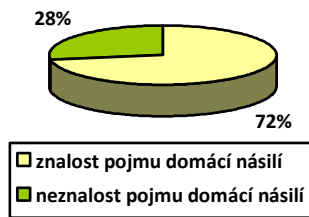

Graf č. 6 - Zastoupení respondentů s profesí řešící DN podle dosaženého vzdělání

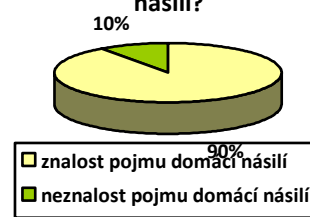

Otázka č. 4 - Setkali jste se pojmem domácí násilí? Pokud ano, uveďte, kde a za jakých okolností. Kladně odpovědělo 72,5 % (29) respondentů, 27,5 % (11) uvedlo, že se pojmem dosud neseťkali. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí uvedlo 10 % (2), že se pojmem domácí násilí dosud neseťkali, 1 žena a muž.

Graf č. 7 - Zkušenost s domácím násilím - soubor všech respondentů. Setkali jste se pojmem domácí násilí?

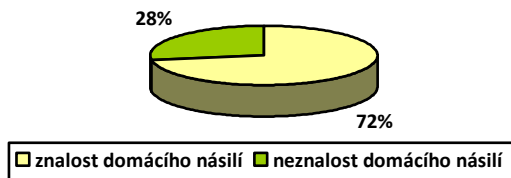

Graf č. 8 - Zkušenost s domácím násilím - soubor respondentů s profesí řešící DN. Setkali jste se pojmem domácí násilí?

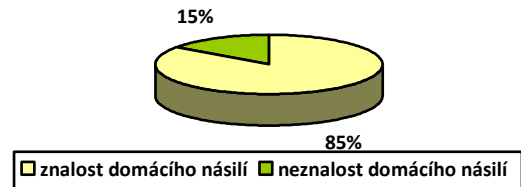

Otázka č. 5 - Co si představíte, když se řekne domácí násilí? Správně popsat domácí násilí dokázalo 72,5 % (29), zbylých 27,5 % (11) neumí domácí násilí popsat. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí, neumí domácí násilí popsat 15 % (3) z nich, 2 ženy a 1 muž.

Graf č. 9 - Povědomí o domácím násilí - soubor všech respondentů. Co si představíte, když se řekne domácí násilí?

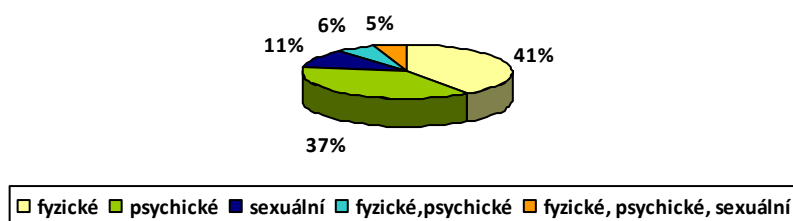

Graf č. 10 - Povědomí o domácím násilí - soubor respondentů s profesí řešící DN. Co si představíte, když se řekne domácí násilí?

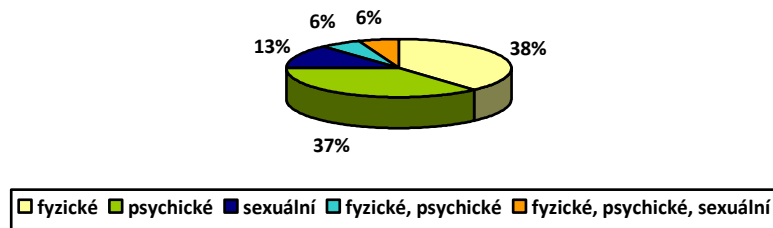

Otázka č. 6 - Pokuste se uvést způsoby domácího násilí. Za nejčastější způsob uvedlo 97,5% (39) fyzické, 90% (36) psychické, 27,5% (11) sexuální, kombinaci fyzické a psychické 15% (6), kombinaci fyzické, psychické, sexuální uvedlo 12,5% (5) respondentů.

Graf č. 11 - Zkušenost s domácím násilím - soubor všech respondentů. Pokuste se uvést způsoby domácího násilí.

Graf č. 12 - Zkušenost s domácím násilím - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pokuste se uvést způsoby domácího násilí.

Otázka č. 7 - Pokuste se vysvětlit, čím se liší domácí násilí od jiných rodinných potyček. Zde 50% (20) respondentů správně dokázalo pomocí 4 základních znaků odlišit domácí násilí od jiných rodinných potyček, ale stejný počet 50% (20) domácí násilí odlišit neumí. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí, neumí domácí násilí rozlišit 40 % (8), 6 žen a 2 muži.

Graf č. 13 - Povědomí o DN - soubor všech respondentů. Pokuste se vysvětlit, čím se liší DN od jiných rodinných potyček.

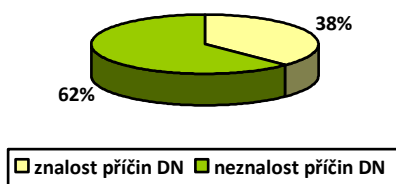

Graf č. 14 - Povědomí o DN - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pokuste se vysvětlit, čím se liší DN od jiných potyček.

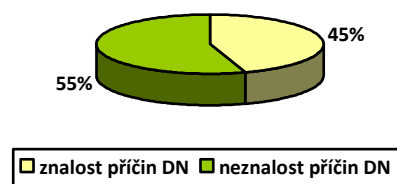

Otázka č. 8 - Co považujete za nejčastější příčinu domácího násilí? K této otázce uvedlo 62,5% (25), že nezná příčiny domácího násilí, 37,5% (15) tyto příčiny popisuje správně. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí, nezná příčiny domácího násilí 40 % (11) z nich, je to 5 žen a 6 mužů.

Graf č. 15 - Povědomí o DN - soubor všech respondentů. Co považujete za nejčastější příčinu DN?

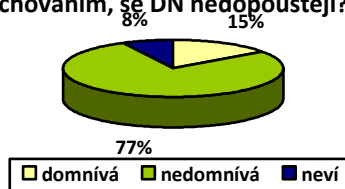

Graf č. 16 - Povědomí o DN - soubor respondentů s profesí řešící DN. Co považujete za nejčastější příčinu DN?

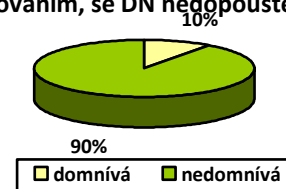

Otázka č. 9 - *Domníváte se, že lidé, kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním, se domácího násilí nedopouštějí?* U této otázky se 77,5% (31) respondentů domnívá, že domácího násilí se dopouštějí i lidé známí svým slušným chováním. Dalších 15 % (6) si myslí, že slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí a zbylých 7,5% (3) neví. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí se 10% (2) domnívá, že tito lidé se domácího násilí nedopouštějí, jsou to 1 žena a 1 muž.

Graf č. 17 - Povědomí o DN - soubor všech respondentů. Domníváte se, že lidé, kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním, se DN nedopouštějí?

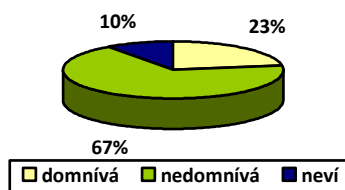

Graf č. 18 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Domníváte se, že lidé, kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním, se DN nedopouštějí?

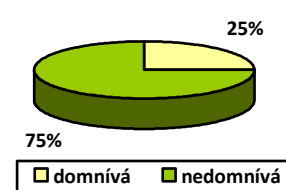

Otázka č. 10 - *Domníváte se, že lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním se dopouštějí domácího násilí méně často?* K této otázce uvedlo 67,5% (27), že se nedomnívají, 22,5% (9) se domnívá, že ano a 10% (4) neví, jestli se lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním dopouštějí domácího násilí méně často. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí se 25% (5) domnívá, že tito lidé se domácího násilí dopouštějí méně často, jsou to 2 ženy a 3 muži.

Graf č. 19 - soubor všech respondentů. Domníváte se, že lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním se dopouštějí DN méně často?

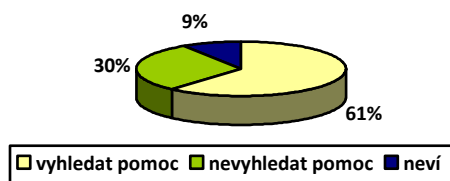

Graf č. 20 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Domníváte se, že lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním se dopouštějí DN méně často?

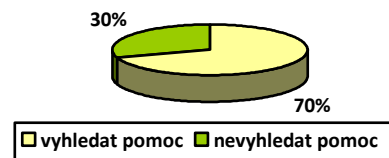

Otázka č. 11 - Jak se podle Vás má zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky? Vyhledat pomoc a oznámit to si myslí 67,5% (27), naopak 32,5% (13) si myslí, že ne. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí, si 30 % (6) myslí, že ne, jsou to 3 ženy a 3 muži.

Graf č. 21 - soubor všech respondentů. Jak se podle Vás má zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?

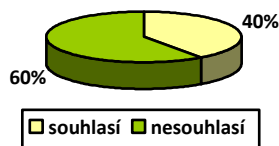

Graf č. 22 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Jak se podle Vás má zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?

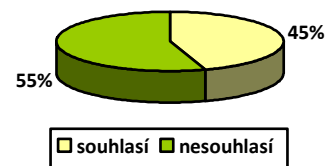

Otázka č. 12 - Souhlasíte s názorem, že domácí násilí může vyřešit rodina sama? U této otázky 60% (24) respondentů nesouhlasí, 40 % (16) souhlasí. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí 45% (9) souhlasí, že si to může vyřešit rodina sama, 3 ženy, 6 mužů.

Graf č. 23 - Postoje k DN - soubor všech respondentů. Souhlasíte s názorem, že domácí násilí může vyřešit rodina sama?

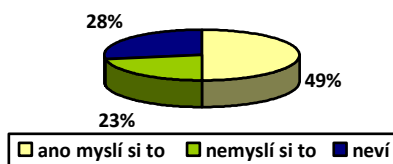

Graf č. 24 - Postoje k DN - soubor respondentů s profesí řešící DN. Souhlasíte s názorem, že domácí násilí může vyřešit rodina sama?

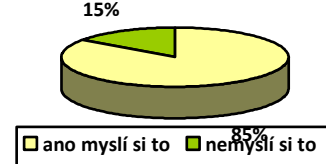

Otázka č. 13 - Pro nezúčastněnou osobu je těžké rozpoznat domácí násilí. Zde uvedlo 50% (20), že je to těžké, 22,5% (9), že není a 27,5% (11) neví. Z respondentů s profesí řešící domácí násilí si 15% (3) myslí, že to není těžké, 3 muži.

Graf č. 25 - Postoje k DN - soubor všech respondentů. Pro nezúčastněnou osobu (příbuzní, přátelé, sousedé) je těžké rozpoznat DN.

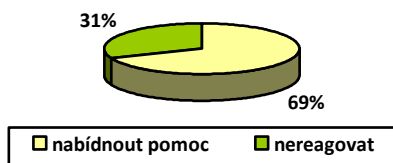

Graf č. 26 - Postoje k DN - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pro nezúčastněnou osobu (příbuzní, přátelé, sousedé) je těžké rozpoznat DN.

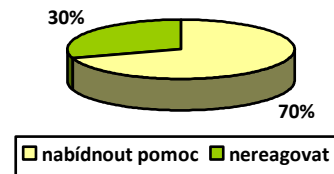

Otázka č. 14 - *Jakým způsobem by mělo reagovat okolí k projevům domácího násilí?*
 Pomoc by dokázalo nabídnout 65% (26), nereagovat si myslí 35% (14). Z respondentů s profesí řešící domácí násilí 30% (6) upřednostňuje nereagovat, 4 ženy, 2 muži.

Graf č. 27 - Postoje k DN - soubor všech respondentů. Jakým způsobem by mělo reagovat okolí (příbuzní, přátelé, sousedé) k projevům DN?

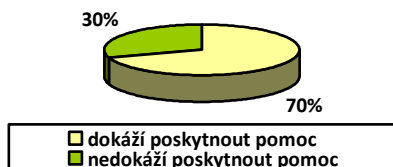

Graf č. 28 - Postoje k DN - soubor respondentů s profesí řešící DN. Jakým způsobem by mělo reagovat okolí (příbuzní, přátelé) k projevům DN?

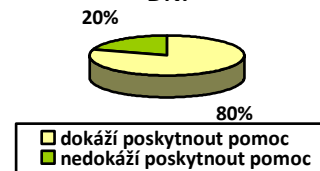

Otázka č. 15 - *Uveďte, jak byste postupovali, pokud by Vás někdo požádal o pomoc, protože se stal obětí domácího násilí.* Dokázalo by pomoci 70% (28), neznalost informací 30% (12). Z respondentů s profesí řešící domácí násilí, 10% (4) neznalost, 3 ženy, 1 muž.

Graf č. 29 - soubor všech respondentů. Uveďte, jak byste postupovali, pokud by Vás někdo požádal o pomoc, protože se stal obětí DN.

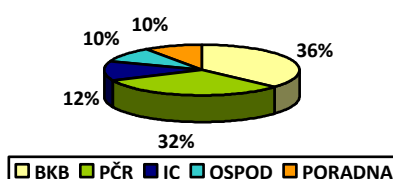

Graf č. 30 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Uveďte, jak byste postupovali, pokud by Vás někdo požádal o pomoc, protože se stal obětí DN.

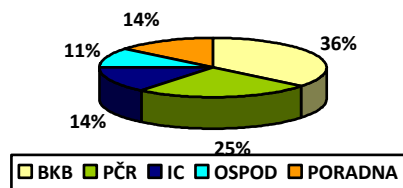

Otázka č. 16 - *Víte, kde hledat informace týkající se domácího násilí a jak se mu bránit? Pokud ano, uveďte kde.* U BKB by hledalo 37,5% (15), u Policie ČR 32,5% (13) u Intervenčního centra 12,5% (5), u Odboru sociálně-právní ochrany dětí 10% (4), v poradně 10% (4). Z respondentů profesně řešící domácí násilí, neví 50% (10), je to 8 žen a 2 muži.

Graf č. 31 - soubor všech respondentů. Víte, kde hledat informace týkající se DN a jak se mu bránit? Pokud ano, uveďte kde.

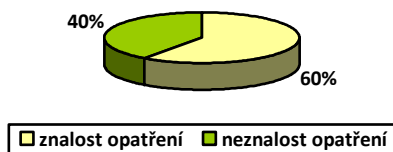

Graf č. 32 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Víte, kde hledat informace týkající se DN a jak se mu bránit? Pokud ano, uveďte kde.

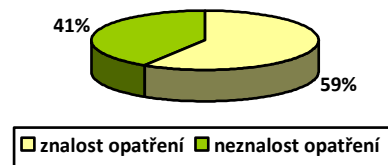

Otázka č. 17 - *Znáte zákonná opatření na ochranu proti domácímu násilí? Pokud ano, uveďte jaká.* K této otázce uvedlo 60% (24), dostatečné znalosti, 40% (16) opatření nezná. Z respondentů profesně řešící domácí násilí 25 % (5) nezná, 4 ženy a 1 muž.

Graf č. 33 - soubor všech respondentů.
Znáte zákonná opatření na ochranu proti DN? Pokud ano, uveďte jaká.

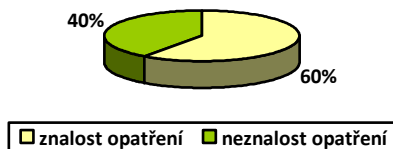

Graf č. 34 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Znáte zákonná opatření na ochranu proti DN? Pokud ano, uveďte jaká.

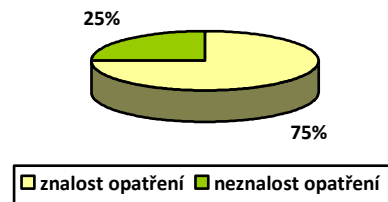

Otázka č. 18 - *Pokuste se navrhnout opatření na ochranu obětí domácího násilí.* Zde uvedlo 60% (24), dostatečný popis, 40% (16) ochranná opatření nezná. Z respondentů profesně řešící domácí násilí 25 % (5) nezná opatření, jsou to 2 ženy a 3 muži

Graf č. 35 - soubor všech respondentů.
Pokuste se navrhnout opatření na ochranu obětí DN.

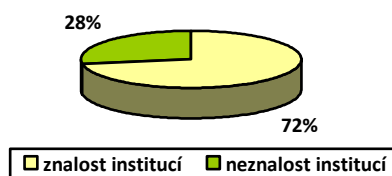

Graf č. 36 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pokuste se navrhnout opatření na ochranu obětí DN.

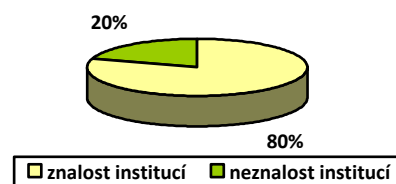

Otázka č. 19 - *Pokuste se uvést názvy institucí, které se podle Vás zasazují o řešení problémů domácího násilí.* K této otázce uvedlo 72,5% (29) dostatečné znalosti, 27,5% (11) nezná tyto instituce. Z respondentů profesně řešící domácí násilí 20 % (4) nezná instituce, jsou to 3 ženy a 1 muž.

Graf č. 37 - soubor všech respondentů.
Pokuste se uvést názvy institucí, které se podle Vás zasazují o řešení problémů DN.

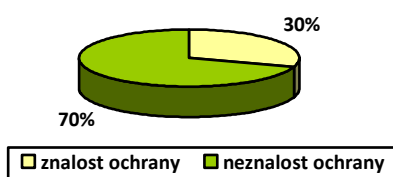
Graf č. 38 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pokuste se uvést názvy institucí, které se podle Vás zasazují o řešení problémů DN.

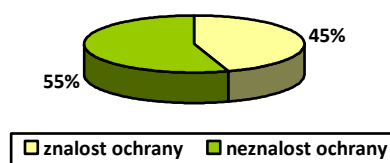
Otázka č. 20 - *Jak by se podle Vás měla oběť domácího násilí chránit před agresorem?* U této otázky zná 30% (12) způsoby ochrany, 70 % (28) neví jak se bránit. Z respondentů profesně řešící domácí násilí 55% (11) nezná způsob ochrany, je to 7 žen a 4 muži.

Graf č. 39 - soubor všech respondentů.

Jak by se podle Vás měla oběť domácího násilí chránit před agresorem?

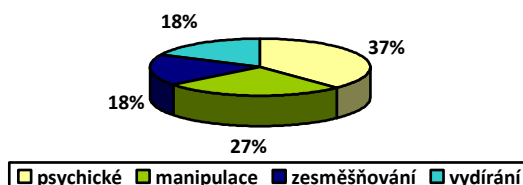
Graf č. 40 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Jak by se podle Vás měla oběť domácího násilí chránit před agresorem?

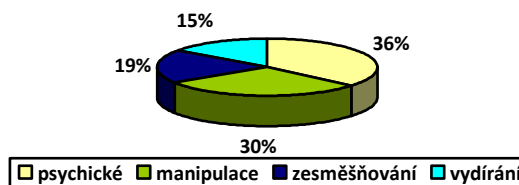
Otázka č. 21 - *Pokuste se uvést způsoby, jak se může agresor dopouštět domácího násilí bez použití fyzické síly.* Psychické násilí uvedlo 85% (34) respondentů, 60% (24) manipulace s obětí, zesměšňování 40% (16) a vydírání 40% (16).

Graf č. 41 - soubor všech respondentů.

Pokuste se uvést způsoby, jak se může agresor dopouštět DN bez použití fyzické síly.

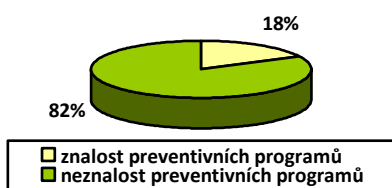
Graf č. 42 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Pokuste se uvést způsoby, jak se může agresor dopouštět DN bez použití fyzické síly.

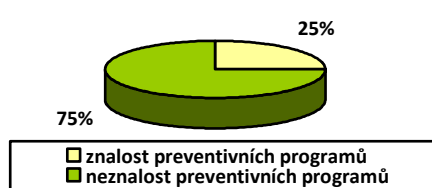
Otázka č. 22 - *Jsou Vám známe informace o programech prevence domácího násilí? Pokud ano, uveďte jaké.* K prevenci uvedlo 82,5% (33), že žádný preventivní program neznají, 17,5% (7) popsalo preventivní programy. Z respondentů profesně řešící domácí násilí, nezná žádný program prevence 75% (15), jedná se o 11 žen a 4 muže.

Graf č. 43 - soubor všech respondentů.

Jsou Vám známe informace o programech prevence DN? Pokud ano, uveďte jaké.

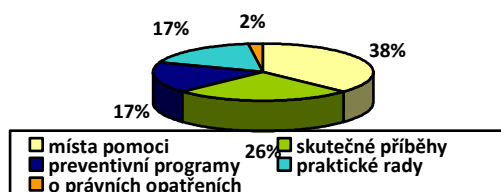

Graf č. 44 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Jsou Vám známe informace o programech prevence DN? Pokud ano, uveďte jaké.

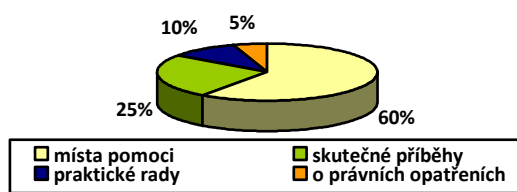

Otázka č. 23 - Které z informací o domácím násilí považujete za nejdůležitější (vyberte pouze jednu možnost)? Jako nejdůležitější uvedlo 45% (18), informace o místech pomoci před domácím násilím, 25% (10) skutečné příběhy, 12,5% (5) preventivní programy, 10% (4) praktické rady, 7,5% (3) informace o právních opatřeních.

Graf č. 45 - soubor všech respondentů.
Které z informací o DN považujete za nejdůležitější (pouze jedna možnost)?

Graf č. 46 - soubor respondentů s profesí řešící DN. Které z informací o DN považujete za nejdůležitější (pouze jedna možnost)?

3.5.2 Výsledky výzkumu - analýza dílčích cílů

Tato kapitola se věnuje dílčím cílům výzkumu. Otázky v dotazníku byly rozděleny do kategorií podle těchto dílčích cílů:

- zkušenost s domácím násilím,
- povědomí o domácím násilí,
- postoje k domácímu násilí,
- znalosti o prevenci a opatřeních na ochranu proti domácímu násilí.

Cíl - zkušenost s domácím násilím. K tomuto cíli byly položeny otázky:

č. 4 Setkali jste se pojmem domácí násilí? Pokud ano, uveďte, kde a za jakých okolností.

č. 6 Pokuste se uvést způsoby (příklady) domácího násilí.

č. 11 Jak se podle Vás má zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?

č. 21 Pokuste se uvést způsoby, jak se může agresor dopouštět domácího násilí bez použití fyzické síly.

Výsledky potvrzují, že domácí násilí je všeobecně rozšířený problém. Zkušenosti s tímto negativním jevem mají všechny sociální vrstvy naší společnosti. Znalosti o formách

domácího násilí jsou ve společnosti, spíše nadprůměrné. Problém nastává s poskytnutím pomoci, kde stále ještě velké procento lidí zastává názor, že počáteční stadia domácího násilí spíše neřešit, tzv. nedělat si ostudu. Toto považují za nebezpečné, dává to prostor domácímu násilí se rozvinout.

Cíl - povědomí o domácím násilí, k tomuto cíli byly položeny otázky:

č. 5 Co si představíte, když se řekne domácí násilí?

č. 7 Pokuste se vysvětlit, čím se liší domácí násilí od jiných rodinných potyček.

č. 8 Co považujete za nejčastější příčinu domácího násilí?

č. 9 Domníváte se, že lidé, kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním, se domácího násilí nedopouštějí?

č. 10 Domníváte se, že lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním se dopouštějí domácího násilí méně často?

č. 20 Jak by se podle Vás měla oběť domácího násilí chránit před agresorem?

Z odpovědí respondentů vyplývá, že většina z nich, bez rozlišení zda se jedná o skupinu s profesním zaměřením na domácí násilí, nebo skupinu bez profesního zaměření má základní představu, co domácí násilí představuje. Pokud se však podrobněji zaměříme na rozlišení různých rodinných incidentů, příčiny vzniku domácího násilí a mýty, zjistíme, že stále velké procento společnosti tyto věci nedokáže rozlišit. Stále ještě přetrvává názor, že navenek slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí. Za nejčastější příčinu domácího násilí je považován alkohol, který je sice spouštěčem, ale příčina domácího násilí tkví někde jinde. Je to jistý způsob omluvy násilného chování. Tedy, kdyby nebyl opilý, nic by se nestalo.

Cíl - postoje k domácímu násilí, k tomuto cíli byly položeny otázky:

č. 12 Souhlasíte s názorem, že domácí násilí může vyřešit rodina sama?

č. 13 Pro nezúčastněnou osobu (příbuzní, přátelé, sousedé) je těžké rozpoznat domácí násilí.

č. 14 Jakým způsobem by mělo reagovat okolí (příbuzní, přátelé, sousedé) k projevům domácího násilí?

č. 15 Uved'te, jak byste postupovali, pokud by Vás někdo požádal o pomoc, protože se stal obětí domácího násilí:

Domácí násilí vidí většina respondentů, jako problém, který si rodina nevyřeší sama a je potřeba pomoci zvenčí. Současně je však vnímáno jako těžce rozpoznatelné. Jakým způsobem pomoci, není ve společnosti dostatečně známo, ale je potěšitelné, že do podvědomí lidí se za docela krátkou dobu dostal Bílý kruh bezpečí, dále je s pomocí osob ohrožených domácím násilím zmiňována Policie ČR, a to hlavně ve spojitosti s institutem vykazání. Částečným problémem může být, že většina z nich dokáže jako formu pomoci nabídnout jen ohlášení na policii, což může u některých ohrožených osob způsobit nechuť tento problém řešit, oběť je opětovně vystavena nepříjemnému prožitku, při podání vysvětlení na PČR.

Cíl - znalosti o prevenci a opatřeních na ochranu proti domácímu násilí. K tomuto cíli byly položeny otázky:

č. 16 Víte, kde hledat informace týkající se domácího násilí a jak se mu bránit? Pokud ano, uveďte kde.

č. 17 Znáte zákonná opatření na ochranu proti domácímu násilí? Pokud ano, uveďte jaká.

č. 18 Pokuste se navrhnout opatření na ochranu obětí domácího násilí.

č. 19 Pokuste se uvést názvy institucí, které se podle Vás zasazují o řešení problémů domácího násilí.

č. 22 Jsou Vám známy informace o programech prevence domácího násilí? Pokud ano, uveďte jaké.

č. 23 Které z informací o domácím násilí považujete za nejdůležitější (vyberte pouze jednu možnost)?

Velkým problémem domácího násilí je informovanost o místech poskytnutí pomoci, velká neznalost opatření proti domácímu násilí, kromě tzv. institutu vykazání. Mezi známé instituce řešící domácí násilí patří BKB a PČR. Kde hledat pomoc nevěděli ani respondenti z pomáhající profesí, kteří by měli být v tomto směru vyškoleni. Dalším závažným výsledkem je neznalost preventivních programů, kdy konkrétní příklady prevence domácího nedokázala popsat drtivá většina respondentů. Z provedeného výzkumu bylo zjištěno, že největším problémem domácího násilí je v současné době jeho prevence a

osvěta. Tato není společností vůbec vnímána. Za jediné známé preventivní opatření se dá považovat tzv. institut vykázaní.

3.5.3 Výzkumný problém

Jaká je míra znalostí o domácím násilí a jeho prevenci a jakým způsobem ovlivňuje domácí násilí znalosti a postoje lidí, kteří přímo při své profesi řeší, setkávají nebo se můžou setkat s domácím násilím a lidí, kteří se s domácím násilím profesně nesetkávají?

Obecné znalosti o domácím násilí jsou ve společnosti na dobré úrovni. Základní, tedy nejčastější formy domácího násilí a další základní pojmy znala většina dotazovaných. Problém domácího násilí se do povědomí veřejnosti dostal prostřednictvím sdělovacích prostředků, které informují jen o výjimečných případech a většinou velmi obecně. Většina veřejnosti zaznamenala nový přístup k problematice domácího násilí, zná zákon na ochranu před domácím násilím. Jako instituce pomoci jsou nejvíce zmiňovány Bílý kruh bezpečí a Policie ČR. Znalosti pracovníků v pomáhajících profesích byli v průměru vyšší o 10%. Tento výsledek se mi jeví jako negativní. Předpokládám, že lidé, kteří mají umět pomoci a jsou v problematice domácího násilí proškoleni, budou mít podstatně vyšší míru znalostí, než lidé, kteří se profesně s domácím násilím nepotkávají.

Jako největší problém v řešení domácího násilí vnímám jeho současné formy prevence, které jsou zcela nedostačující a profesní i laické veřejnosti zcela neznámé.

ZÁVĚR

Domácí násilí. Ještě do nedávné doby bylo pokládáno za soukromou záležitost, kterou si musí vyřešit každý sám. Neexistoval žádný systém pomoci a oběti byly odkázány samy na sebe. Z tohoto pohledu je dnes situace zcela jiná, určitě lepší. Teorie domácího násilí nám přináší ucelené informace o jeho podobách, cyklech a formách. Pomáhá nám objasnit příčiny vzniku a nacházet prostředky k jeho identifikaci a pojmenování. Teorie nám tedy přináší poznání a informace, které formují naše postoje a názory. To vše nás připravuje určitým způsobem na naše chování a reakce. Teorie je naše příprava na budoucnost, měla by stále být krok před námi a nacházet nové cesty. Současná teorie nám přinesla velmi dobrý základ pro identifikaci, určila nám definiční znaky a pomohla připravit systém pomoci. V čem dnešní teorie zaostává, je prevence domácího násilí. V dnešní době máme již fungující systém pomoci, včetně zákonných opatření, přesto si myslím, že je lépe těmto násilným a nebezpečným jevům předcházet. Teorie domácího násilí se zabývá i jeho prevencí, ale pořád v rovině teoretických poznatků a doporučení. Kde tedy máme hledat pravou praktickou prevenci. Myslím, že ji všichni velmi dobře známe, každý z nás si jí prošel a každý z nás ji zase předává dál. Je to výchova a vzdělání. Každý z nás je od narození utvářen svým okolím, rodiči, rodinou a školou. Myslím, že tato výchova a vzdělávání nikdy nekončí. Každý den, každé setkání nám přináší něco nového, stále se před nás staví nové výzvy a problémy a je jen na nás jakým způsobem je zvládneme. V dnešní době je pošetilé si myslet, že výchova a vzdělávání končí s ukončením školního vzdělávání. Víme, že i dospělý člověk potřebuje pomáhat k seberealizaci a začlenění do společnosti. Vzdělávání se stává, nebo spíše už je, existenční nutností. Všichni musíme řešit nové výzvy, které nám přináší osobní či profesní život. A právě andragogika, jako věda o dospělém, se zajímá, jakým způsobem a jakými prostředky je nutné člověku pomáhat k dosažení jeho pozitivního rozvoje. Vzhledem k ostatním humanitním vědám, které jsou o člověku, andragogika je vědou pro člověka. Vědou, která má sloužit a pomáhat při řešení životních situací. Mezi tyto životní situace může patřit i domácí násilí. Své uplatnění nalézá všude tam, kde se zabývají vzděláváním, výchovou, řízením, pomocí a péčí dospělých, především v personalistice, sociální práci a poradenství. V souvislosti s domácím násilím a jinými sociálními jevy, se vzděláváním, výchovou a pomocí dospělému zabývá sociální andragogika. Tato se dále věnuje pomoci v sociální nouzi a pomoci při situacích, jejichž řešení dospělý už sám nezvládá. Sociální andragogika je tedy

určitě jedním z možných způsobů, jak předcházet nebo se vyrovnat s domácím násilím. Provedený kvalitativní výzkum nastínil svými výsledky současné problémy v prevenci domácího násilí. Obecně je domácí násilí společnosti dobře vysvětleno. Pokud se však detailněji zaměříme na příčiny, povědomí a prevenci, zjistíme, že dokonce ani pracovníci v pomáhajících profesích nemají požadované znalosti. Musíme si uvědomit, že od roku 2007, kdy začal platit zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony na ochranu před domácím násilím, a který přinesl tzv. institut vykazání, se žádný jiný nástroj prevence na ochranu před domácím násilím neobjevil. V současné době je tedy potřebné řešit prevenci domácího násilí. Je pravdou, že i v dnešní době probíhá pár ojedinělých iniciativ ohledně prevence domácího násilí. Tato je však zaměřena spíše na pracovníky pomáhajících profesí a o její koncepčnosti by se dalo dlouze diskutovat. Jako příklad se může zmínit proškolení policistů ČR k domácímu násilí, které se provádí od roku 2007 a doposud neproběhlo u většiny běžně zasahujících policistů.

Při zpracování této bakalářské práce jsem zjistil, že problém domácího násilí je v naší společnosti stále ještě řešen, hlavně díky iniciativám neziskového sektoru, jako je Bílý kruh bezpečí, Intervenční centra, apod. Na provoz těchto organizací sice stát přispívá, ale těchto pracovišť s omezeným počtem kvalifikovaných pracovníků je žalostně málo, tudíž sotva zvládají plnit své zákonné povinnosti. Na základě tohoto zjištění jsem se rozhodl zapojit se do interdisciplinárního týmu a tímto pomoci domácí násilí řešit.

„Je proto důležité, aby si všichni uvědomovali, že domácí násilí lze překonat, zvládnout, dostat se z toho. Tato cesta není jednoduchá, je plná nástrah, překážek, zvrátů a rozhodnutí. Ale existuje.“ (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 170)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BENEŠ, Milan. Andragogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 135 s. ISBN 978-802-4725-802.
- [2] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Policejní psychologie. Vyd. 3. Praha: Portál, 2000, 254 s. ISBN 80-717-8475-3.
- [3] DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, 374 s. ISBN 80-718-4141-2.
- [4] DUNOVSKÝ, J.; DYTRICH, Z.; MATĚJČEK, Z. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Grada: Praha, 1995. ISBN: 80-7169-192-5.
- [5] GAVORA, Peter. Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 1996, 130 s. ISBN 80-859-3115-X.
- [6] GIDDENS, Anthony. Sociologie. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, 594 s. ISBN 80-720-3124-4.
- [7] HATÁR, Ctibor. Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca: teoretické, profesijné a vzťahové reflexie. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Česká andragogická společnost, 2009, 144 s. Česká a slovenská andragogika, sv. 2. ISBN 978-808-7306-017.
- [8] HAYESOVÁ, Nicky a [z anglického originálu ... přeložila Irena ŠTĚPANÍKOVÁ]. Základy sociální psychologie. Vyd. 4. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-736-7283-9.
- [9] HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- [10] CHMELÍK, J. A KOLEKTIV, Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, s. r. o., 2003. ISBN 80-7178-739-6, s. 34
- [11] LANGMEIER, Josef; MATĚJČEK, Zdeněk. Výpravy za člověkem. 1. vyd. Praha: Odeon, 1981. 218 s. Klub čtenářů, sv. 476, ISBN AS13131
- [12] MUŽÍK, Jaroslav. Andragogická didaktika. Vyd. 1. Praha: Codex Bohe-mia, 1998, 271 s. ISBN 80-859-6352-3.

- [13] PALÁN, Zdeněk. Základy andragogiky. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského, 2003, 199 s. ISBN 80-867-2303-8.
- [14] SCHEINOST, M., ET AL., Kriminalita očima kriminologů. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-096-0
- [15] SCHWARTZ, Dianne. Týraná: příběh ženy, která čelila domácímu násilí. Vyd. 1. Překlad Linda Bartošková. Praha: Portál, 2012, 245 s. ISBN 978-802-6200-789.
- [16] ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
- [17] VEČERKA, K. a kol., Úspěšnost preventivní práce. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001. ISBN 80-86008-95-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://www.bkb.cz>

<http://www.donalinka.cz>

<http://www.mvcr.cz/nasili>

<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/specifika-domaciho-nasili>

<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAN	Child Abuse and Neglect
ČR	Česká republika
DN	Domácí násilí
IC	Intervenční centrum
MŠ	Mateřská škola
NAP DN	Národní akční plán prevence domácího násilí
OSPOD	Odboru sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZŠ	Základní škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník

PŘÍLOHA P I:

Vážení respondenti,

prosím Vás o vyplnění tohoto anonymního dotazníku.

Jmenuji se Petr Směťák a studuji obor Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, Fakultě humanitních studií. V současné době píši bakalářskou práci na téma „Sociální andragogika a vzdělávání dospělých jako prevence domácího násilí“. Údaje, které mi dotazník poskytne, budou využity výhradně pro moji bakalářskou práci. Cílem práce je zjistit informovanost veřejnosti o problematice domácího násilí a znalostech, jak na tento jev reagovat.

V dotazníku jsou použity otázky uzavřené a otevřené. U odpovědi na uzavřené otázky vyberte pouze jednu možnost a tuto podtrhněte nebo zakroužkujte. U otevřených otázek napište Vaši odpověď bez použití zkratk. Předem děkuji za Váš čas strávený vyplňováním dotazníku.

S pozdravem

Petr Směťák

1. Vaše pohlaví? žena muž

2. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

17 nebo mladší 18 - 20 21 – 29 30 – 39 40 – 49 50 – a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní střední bez maturity střední s maturitou vyšší odborné vysokoškolské

4. Setkali jste se pojmem domácí násilí? Pokud ano, uveďte, kde a za jakých okolností:

.....

.....

.....

5. Co si představíte, když se řekne domácí násilí?

.....
.....
.....

6. Pokuste se uvést způsoby (příklady) domácího násilí:

.....
.....
.....

7. Pokuste se vysvětlit, čím se liší domácí násilí od jiných rodinných potyček:

.....
.....
.....

8. Co považujete za nejčastější příčinu domácího násilí?

.....
.....
.....

9. Domníváte se, že lidé, kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním, se domácího násilí nedopouštějí?

 ano ne nevím

10. Domníváte se, že lidé s vyšší inteligencí či s vyšším vzděláním se dopouštějí domácího násilí méně často?

 ano ne nevím

11. Jak se podle Vás má zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?

.....
.....
.....

12. Souhlasíte s názorem, že domácí násilí může vyřešit rodina sama?

 ano ne nevím

13. Pro nezúčastněnou osobu (příbuzní, přátelé, sousedé) je těžké rozpoznat domácí násilí:

 ano ne nevím

14. Jakým způsobem by mělo reagovat okolí (příbuzní, přátelé, sousedé) k projevům domácího násilí?

.....
.....
.....

15. Uvedte, jak byste postupovali, pokud by Vás někdo požádal o pomoc, protože se stal obětí domácího násilí:

.....
.....
.....

16. Víte, kde hledat informace týkající se domácího násilí a jak se mu bránit? Pokud ano, uveďte kde:

.....
.....
.....

17. Znáte zákonná opatření na ochranu proti domácímu násilí? Pokud ano, uveďte jaká:

.....
.....
.....

18. Pokuste se navrhnout opatření na ochranu obětí domácího násilí:

.....
.....
.....

19. Pokuste se uvést názvy institucí, které se podle Vás zasazují o řešení problémů domácího násilí:

.....
.....
.....

20. Jak by se podle Vás měla oběť domácího násilí chránit před agresorem?

.....
.....
.....

21. Pokuste se uvést způsoby, jak se může agresor dopouštět domácího násilí bez použití fyzické síly:

.....
.....
.....

22. Jsou Vám známy informace o programech prevence domácího násilí? Pokud ano, uveďte jaké:

.....

.....

.....

23. Které z informací o domácím násilí považujete za nejdůležitější (vyberte pouze jednu možnost)?

místa pomoci

právní kroky

preventivní programy

statistiky

praktické rady

skutečné příběhy

